

Riksdagens protokoll

2010/11:53

Torsdagen den 3 februari

Kl. 12.00 – 13.33

14.00 – 15.02

Protokoll
2010/11:53

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 28 januari.

2 § Svar på interpellation 2010/11:151 om vårdnadsbidraget

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Wiwi-Anne Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att uttaget av vårdnadsbidrag ska bli jämställt mellan män och kvinnor samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att vårdnadsbidraget inte ska påverka tillgången till förskolor.

Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till ökad valfrihet och stärkt makt över den egna livssituationen för alla barnfamiljer. Syftet med vårdnadsbidraget är att skapa ökad valfrihet för föräldrar som önskar mer tid med sina små barn. Det är en reform med ett tydligt barn- och valfrihetsperspektiv. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och som ska se till barnets bästa. Statens roll i sammanhanget är att stödja föräldrarna i deras val.

Regeringen vill att familjepolitiken ska underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med familjeliv, genom förbättrade möjligheter för båda föräldrarna att delta i arbetslivet och ta hand om barnen när de är små. Lagen om kommunalt vårdnadsbidrag ger män och kvinnor lika rätt att använda bidraget. Vårdnadsbidraget ökar valmöjligheterna och gör det möjligt för fler att anpassa arbetstiden och föräldraledighetens längd utifrån barnets behov och föräldrarnas egna önskemål. Förutsättningarna för män och kvinnor att dela mer lika på tiden hemma med de små barnen har också förbättrats genom införandet av jämställdhetsbonusen.

Det är vår utgångspunkt att omsorg ska organiseras utifrån barnets bästa – inte utifrån kommunens eller olika myndigheters behov och önskemål. Barn är olika och behöver olika former av omsorg, i synnerhet när de är små.

Tillgången till förskolor begränsas inte av hur många föräldrar som önskar använda sig av vårdnadsbidrag. Det är valfriheten som styr. Om föräldrar önskar förskoleplats ska de erbjudas sådan. Och i de kommuner som har valt att införa vårdnadsbidrag kan föräldrarna använda sig av detta alternativ när barnet är mellan ett och tre år. Kommunerna är enligt lag skyldiga att tillhandahålla plats i förskoleverksamhet i den omfattning

det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets eget behov. Även barn till arbetslösa och föräldralediga har rätt till förskoleverksamhet. Dessutom skedde en utökning av allmän förskola till att även omfatta treåringar från och med den 1 juli 2010. Därmed har föräldrar möjlighet att välja en högkvalitativ förskola på hel- eller deltid. Det senare alternativet kan kombineras med ett reducerat vårdnadsbidrag om kommunen valt att införa ett sådant.

Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Herr talman! Tack för att socialministern har försökt svara på mina två frågor. För svaret på den första frågan – vilka åtgärder ministern avser att vidta för att uttaget av vårdnadsbidrag ska bli jämställt mellan kvinnor och män – blir det tyvärr noll poäng. Socialministern har helt enkelt valt att inte svara på den frågan, eller också kunde han inte svaret. Min tolkning är förstås att det är både och, det vill säga socialministern har inget svar på frågan och vill därför inte svara på den.

Jag får utgå från det svar som han har gett en kollega i en tidigare debatt om vårdnadsbidraget. Jag citerar socialministerns svar i den debatten; den var för ganska precis tre år sedan. ”I detta sammanhang är det också viktigt att understryka att vårdnadsbidraget inte är en reform med fokus på jämställdhet utan med fokus på att stärka barnperspektivet.”

Vårdnadsbidraget är naturligtvis inte en jämställdhetsreform utan det rakt motsatta. Det strider mot två av regeringens egna jämställdhetspolitiska mål. Det ena är ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Det andra är en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.

Vårdnadsbidraget tas till 90,8 procent ut av kvinnor enligt ny statistik från Statistiska centralbyrån. Med vårdnadsbidraget motarbetar regeringen i själva verket sina egna mål om jämställdhet. Som socialminister Göran Hägglund säger är det inte en reform för ökad jämställdhet. Det har vi förstått. Det är, som jag sade nyss, det rakt motsatta.

Svaret att regeringen har infört jämställdhetsbonus, som väldigt få begriper sig på och väldigt få därför tar ut, är ju inte ett svar på min fråga om socialministern tänker göra något för att få ett mer jämställt uttag av vårdnadsbidraget. Är det inte längre ett av regeringens två jämställdhetsmål som jag tidigare nämnde?

Såvitt jag vet har två förskolor på Järvafältet i Stockholm tvingats stänga sedan underlaget av barn till förskolan minskat i takt med att kvinnor – mestadels kvinnor som kommer från andra länder och som står mycket långt från arbetsmarknaden – väljer att ta ut vårdnadsbidrag eftersom de inte har något jobb och inte verkar få det i högersn Sverige. Min andra fråga gällde om Göran Hägglund kommer att göra något för att vårdnadsbidraget inte ska påverka tillgången till förskolor.

Svaret från ministern är att valfriheten styr och att alla som vill ha förskoleplats har rätt att få det. Om fler barn hålls hemma kan ju underlaget minska i vissa stadsdelar, som på Järvafältet, och om det blir mindre pengar till att fixa förskolor med bra pedagogisk verksamhet

påverkas tillgången till förskolor. Jag vill ge ministern ett halvt rätt för att han ändå har försökt svara på min fråga.

Herr talman! Eftersom ministern blev svaret skyldig på fråga ett undrar jag igen om och i så fall hur Göran Hågglund ska göra för att uttaget av vårdnadsbidraget ska kunna bli mer jämställt eller om han vill motarbeta regeringens egna mål om jämställdhet.

Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Den här debatten har alla förutsättningar att belysa olika perspektiv i politiken. Den delen av mitt anförande tror jag att Wiwi-Anne Johansson är beredd att skriva under på.

Vi ser lite olika på människors förmåga att ta egna beslut. Wiwi-Anne Johansson representerar ett parti som tror sig veta bättre än människorna själva när det gäller hur de ska leva sina liv, och som gärna vill använda sin roll som politiker till att regissera människors liv, ja kanske till och med leva livet åt dem. Jag vill i stället skapa utrymme för människor att själva bestämma utifrån egna önskemål.

Jag ska återge ett par avsnitt ur interpellationen. Man säger att skattepengar används till att hålla barn borta från förskolan. Det är ett synsätt som är mig oerhört främmande. Det bygger på föreställningen att vi politiker vet bättre än föräldrarna och att barnen i någon mening tillhör politiken eller samhället i stället för att vara ett ansvar för föräldrarna. Föräldrar vet i regel vad som är bäst för barnen och de ska ha makt att besluta.

När vänsterpartisten Wiwi-Anne Johansson i interpellationen skriver att två förskolor i Stockholmsområdet tvingats stänga till följd av vårdnadsbidraget är naturligtvis den enkla frågan: Finns förskolan till för barnen eller finns barnen till för förskolan? Mitt svar är att förskolan finns till för barnen. Det ska finnas förskola med hög kvalitet till alla föräldrar och barn som efterfrågar det. Vi har till och med en lag som ger människor rätt till förskola.

Om ett antal föräldrar väljer något annat än förskola har de i mitt Sverige rätt till ersättning för det.

Det måste finnas ett mått av rättvisa mellan olika familjer utifrån deras egna val. Om ett antal föräldrar då väljer att inte använda förskolan och det blir en mindre efterfrågan kan det vara så att förskolor läggs ned för att människor väljer annorlunda. Detta är naturligt utifrån synsättet att förskolorna finns till för barnen. Det är inte så att barnen finns till för förskolan.

Wiwi-Anne Johansson skriver i sin interpellation att man ska ifrågasätta vissa kommuners beslut om att införa vårdnadsbidrag med tanke på att det är så få föräldrar som har använt vårdnadsbidraget.

Skulle det vara okej om fler använde det? Skulle Wiwi-Anne Johansson då genast göra vågen och säga att detta var den mest begåvade reform som vi har sett? Nej, Wiwi-Anne Johansson ogillar människors egna val och vill bestämma å människors vägnar. Det är alltså inte så att antalet personer är avgörande. Det är det inte för min del heller. För min del syftar hela reformen till att lägga mer beslutandemakt hos föräldrarna själva, de som känner barnen bäst. Det är faktiskt föräldrarna och inte kommunalrådet eller ens socialministern som känner varje enskilt barn bäst, och det beslutet ska ligga hos föräldrarna. Därav följer också svaret

på den första frågan som jag ger i interpellationssvaret, nämligen att om man lägger makt hos föräldrarna är det hos föräldrarna som makten ska ligga. De bestämmer själva.

Vi har problem med jämställdheten i samhället, att män och kvinnor värderas olika på arbetsmarknaden och i samhället i stort, kan man säga. Det är klart att vårdnadsbidraget inte är en reform som kommer att korrigera allt detta. Vi behöver andra åtgärder, och då är jämställdhetsbonusen en sådan sak som gör att också män långsiktigt kommer att ta ett större ansvar för sina barn, och det tror jag är bra för samhället.

Anf. 4 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Herr talman! Jag kan försäkra Göran Hägglund att vi vänsterpartister inte försöker leva livet åt andra. Jag vet inte hur det skulle se ut. Däremot tycker vi att barn och alla i Sverige är ett gemensamt ansvar. Därför vill vi ha en gemensam välfärd som också är en jämställd välfärd.

Jag hör att jämställdhetsperspektivet när det gäller vårdnadsbidrag inte finns. Och det motverkar som sagt regeringens egna mål.

När vi ser att långtidsarbetslösa och invandrade kvinnor är klart överrepresenterade när det gäller att använda sig av vårdnadsbidrag undrar jag om inte socialministern ser några som helst problem med det. Man kan säga att problemet inte är så stort eftersom det enligt den senaste statistiken från SCB inte är fler än 1,8 procent av föräldrar till barn upp till tre år som använder sig av vårdnadsbidraget. Men av dem som gör det är över 90 procent kvinnor. Och invandrade kvinnor är procentuellt klart överrepresenterade.

Ett antal remissinstanser var mycket kritiska bland annat på den punkten, och flera undersökningar visar att antalet ansökningar om vårdnadsbidrag direkt kan kopplas till föräldrarnas socioekonomiska status, det vill säga om man har ett jobb eller inte, om man står långt från arbetsmarknaden eller inte.

Är det inte ett problem för regeringens jämställdhetsarbete med ett bidrag? Bidrag tycker ni annars så illa om. Men ni har inte någon som helst tanke på att det ska kunna användas på ett jämställt sätt mellan män och kvinnor. Är det inte ett problem att barn till föräldrar som inte talar svenska kanske inte kommer i kontakt med svenska språket förrän de är över tre år?

Socialminister Göran Hägglund har i samma interpellationsdebatt som jag citerade från tidigare sagt: "Regeringen avser att följa utvecklingen ur både ett barn- och ett jämställdhetsperspektiv."

Det var alltså tre år sedan.

Då undrar jag förstås hur det går med dessa uppföljningar. Hur bra är vårdnadsbidraget för kvinnor och män ur ett jämställdhetsperspektiv, och hur bra är vårdnadsbidraget ur ett barnperspektiv?

Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Hela det underlag som finns för denna diskussion handlar om en undersökning som vi har bett SCB att göra, och det är en del av det uppföljningsarbete som vi gör på detta område. Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi följer upp alla reformer som vi genomför för att kunna se effekterna, för att se om någonting behöver ändras och för att lära oss mer.

Wiwi-Anne Johansson har synpunkter på att personer med utländsk bakgrund använder vårdnadsbidrag i större utsträckning än genomsnittsbefolkningen. Då ska jag först säga att det är 30 procent av dem som uppbär vårdnadsbidrag som har utländsk bakgrund. Av den totala befolkningen i vårt land är det 25 procent som har utländsk bakgrund. Det innebär att det finns en svag överrepresentation i just denna grupp.

Men om detta nu är ett argument, vilka andra reformer vill Wiwi-Anne Johansson och Vänsterpartiet ändra för att det är personer med utländsk bakgrund som tar del av dem? Är detta ett argument som du vill använda, alltså att det är personer som har en utländsk bakgrund som tar del av vissa reformer och att dessa reformer därför är fel? Är det ett argument som Vänsterpartiet tycker är hållbart och sakligt i en diskussion om politiken som rör människors väl och ve?

Jag vidhåller att Vänsterpartiet har en övertro på vad man kan och framför allt vad man ska bestämma på politisk nivå. Det ligger så att säga i sakens natur att om man genomför en valfrihetsreform kommer människor att välja som de vill. Vi ska skapa förutsättningar som gör att dessa val görs på sjysta grunder. Vi lever i ett samhälle som inte är fullt ut jämställt. Så är det. Stora framsteg har gjorts, men väldigt mycket mer finns att göra, bland annat när det gäller faders ansvarstagande för sina barn. Jag tror att jämställdhetsbonusen är en reform som kommer att spela en stor roll när det handlar om att göra så att fäder knyter an till sina barn och barn knyter an till sina fäder tidigare. Männen kommer att ta ett större ansvar, och det tror jag är viktigt och bra för kvinnor, men i första hand för barn, för män och för hela vår samhällsutveckling.

Men en reform kommer inte att kunna ändra hela den situation som vi har med en bristande jämställdhet. Ger man människor fria val kommer de att bestämma själva. Då kan man som Wiwi-Anne Johansson bestämma sig för att människor inte ska ha det fria valet utan att man ska göra efter en mall som Vänsterpartiet eller en politisk majoritet bestämmer, och det tycker jag är fel.

Min ingång är att människor vet sitt eget bästa och kan bestämma själva, och de ska ha makt och myndighet att göra det.

Anf. 6 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Herr talman! Jag kan svara på socialministerns fråga om invandrade barn. Det är klart att det är ett problem om dessa barn så sent kommer ut och träffar barn som har svenska som modersmål därför att de sedan ska gå i samma skolor och klara sig på svenska på samma sätt som de svensktalande barnen ska göra. Det är klart att det är ett problem.

Vårdnadsbidraget är ett problem i sig som vi ser det.

När det gäller just jämställdhet och vårdnadsbidrag är det inte så noga med jämställdhetsarbetet. Det förstår vi. Det primära är att det är kvinnor som måste ha någon annan som försörjer dem som stannar hemma och tar hand om barnen. Att detta skulle vara bättre för barnen kan ni fortfarande inte visa. Det har ni ingen aning om. Det får vi möjligen veta så småningom, heter det. Ska SCB ta reda på hur det är med barnen? Det tycker jag verkar lite märkligt.

Däremot är det inte okänt att socialminister Göran Hägglund inte bryr sig det minsta om det är bra eller dåligt ur ett jämställdhetsperspektiv. Jag är inte säker på om det var SCB som skulle titta på det eller om det var någon annan och om regeringen är intresserad av det när det gäller vårdnadsbidraget eller om det bara är den så kallade valfriheten som står i första rummet. Socialministern säger själv att det inte är ett mål med detta bidrag.

I Tyskland kallar man detta för spispremie. Det tycker jag är ganska bra. Det säger lite grann om vad det handlar om, att det inte är vare sig ett rättvist eller ett jämställt bidrag. Spispremien gäller inte för den som lever i en familj där någon är arbetslös. Spispremien gäller inte för den som inte har en annan försörjare. Spispremien gäller alltså inte för ensamstående. Hur ska man kunna leva på 3 000 kronor i månaden? Den gäller inte om någon i hushållet har haft sjukpenning i mer än 365 dagar. Denna spispremie premierar kvinnor som inte har arbete och kvinnor från andra länder som har en ännu längre väg till jobb än svenska kvinnor har.

Anf. 7 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag tror att Wiwi-Anne Johansson skulle vinna på att läsa igenom regelverket. Det finns tydliga begränsningar i det svenska regelverket som handlar om att man inte kan uppbära ersättningar från andra system samtidigt som man uppbär vårdnadsbidrag.

Om kritiken från Vänsterpartiet är att regelverket är för snävt i Sverige får man lägga fram förslag som innebär att vi kan utvidga och göra det möjligt för fler att använda vårdnadsbidraget. Naturligtvis skulle jag med intresse ta del av sådana förslag. Men jämför inte här med Tyskland som har ett helt annat system än det svenska!

Vårdnadsbidraget är ett problem, säger Wiwi-Anne Johansson. För vem är det ett problem? Är det ett problem för de föräldrar som väljer förskola? Nej, de barnen har laglig rätt till förskola. De som väljer så ska givetvis göra det. Är vårdnadsbidraget ett problem för de föräldrar som väljer det? Nej, de uppskattar vårdnadsbidraget väldigt mycket.

Vi har gjort en första mätning av antalet. Fler kommer då vi kan fånga upp en längre tidsperiod. Men för min del ligger framgången i vårdnadsbidragskonceptet inte i hur många som använder vårdnadsbidraget utan i att vi inför en valmöjlighet för människor. Jag tycker att det ligger någonting mycket betydelsefullt i att det finns ett utrymme för att göra val efter de egna förhållandena.

Möjligen är vårdnadsbidraget ett problem för Vänsterpartiet. Men för föräldrar innebär vårdnadsbidraget en utökad möjlighet att välja efter eget huvud och efter barnens behov. Att bryta med det som under en alltför lång tid handlat om att alla måste göra på samma sätt är, tycker jag, en mycket positiv och viktig reform. Vi har fått in ett litet mått av större rättvisa, och vi har fått in ett större mått av valfrihet. Det tror jag är bra för hela samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 8 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Jonas Sjöstedt har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att svensk militär inte sammanblandas med eller samverkar med Task Force 3-10.

Task Force 3-10, TF 3-10, är baserad på Camp Marmal i provinsen Balkh. Marmalbasen tillhör ledningsnivån Regional Command North, det vill säga det norra regionala ISAF-kommandot. Det är den tyske befälhavaren för RCN som ansvarar för Marmalbasen, inte det svenskledda PRT Mazar-e Sharif.

Svenska enheter har enligt Försvarsmakten ingen samverkan av något slag med Task Force 3-10. Således sker inget informationsutbyte mellan svenska enheter och Task Force 3-10. Svenska enheter, officerare och soldater har en direkt skyldighet att anmäla om folkrättsstridiga handlingar bevittnas. Detta sker både i ISAF:s kommandokedja och i den nationella ledningskedjan.

Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret. Denna debatt handlar om ett amerikanskt specialförband, TF 3-10 – ett förband som står under Pentagons direkta befäl. Det ingår inte i ISAF-styrkorna och agerar därmed inte på FN-mandat.

En del av denna styrka är förlagd till Camp Marmal. Basen delas med framför allt tyska soldater, men även svensk militär är stationerad på basen.

Task Force 3-10 beskrivs ibland som en dödspatrull. Dess uppdrag är capture or kill, tillfångata eller döda. De arbetar utifrån en lista – Joint Prioritized Effects List, JPEL – med mer än tvåtusen namn på personer som ska oskadliggöras. Uppgifter i tidningar som The Guardian och Der Spiegel visar hur det går till. Ibland försöker man inte ens tillfångata; man bara dödar.

The Guardian tar i dag upp ganska välkända fall med många civila dödsoffer när TF 3-10 slagit till. En gång dödade man av misstag sju afghanska poliser. En annan gång var det sju skolbarn på en skola på den afghanska landsbygden som fick sätta livet till.

Förbandet och dess samröre i norra området har väckt stor debatt i Tyskland som lämnat ut namn till JPEL. Minst en av de personerna har blivit dödad. Av tyska tidningar framgår att fler länder, okänt vilka, har lämnat ut namn till vad som ibland beskrivs som en dödslista.

I sitt svar här förnekar försvarsministern samarbete eller informationsutbyte mellan svensk trupp och Task Force 3-10. Det är bra, för det vore mycket problematiskt om svensk trupp arbetade tillsammans med ett förband av nämnda typ. Det skulle göra oss medansvariga. Samtidigt bekräftar försvarsministern i sitt svar att han är medveten om Task Force 3-10 och dess existens och om att en del av förbandet finns på en bas där även svensk trupp är stationerad. Detta skiljer sig från tidigare presskommentarer från Försvarsmakten.

*Svar på
interpellationer*

Jag har några följdfrågor:

1. Som försvarsministern vet agerar även svenska specialförband i Afghanistan. Inte minst gäller det spaning. Även FRA finns, såvitt jag vet, på plats i Afghanistan. Kan försvarsministern garantera att inte heller dessa specialförband har samarbetat eller samarbetar med amerikanska specialstyrkor av den typ som det här är fråga om eller sänder information till dem?
2. Den svenska underrättelsesektionen i Mazar-e Sharif rapporterar sina underrättelser till Regional Command North. De finns på Camp Marmal. Där finns även Task Force 3-10. Hur kan försvarsministern veta att de uppgifter som den svenska underrättelsesektionen sänder in inte förs vidare och att namn från de svenska underrättelserna inte hamnar på JPEL?
3. Det är i dag beslutat att den svenska styrkan i Afghanistan ska inlemmas i Natos kommunikationssystem som bygger på krypterad kommunikation över Afghanistan. Det här systemet gäller inte bara ISAF-styrkor utan även OEF-styrkor som tillhör Nato. Är det inte så, försvarsministern, att amerikanerna därmed i praktiken kommer att få tillgång till all information som de svenska trupperna väljer att sända över detta Natos kommunikationssystem?

Anf. 10 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! När jag för ett tag sedan talade med Jonas Sjöstedt om den här interpellationen blev jag intresserad av att få veta lite grann i denna brännande fråga.

Efter att ha sett det svar som försvarsministern nu avgett blir jag inte förvånad – vi har ju sett det förut – men svaret är väldigt kort och egentligen intetsägande. Allting förnekas, men de frågor som Jonas Sjöstedt ställt här kommer försvarsministern säkert att försöka svara på.

Också jag har några kommentarer och även några frågor i sammanhanget.

I långa stycken är svenskt försvar på väg att omdanas. Vi håller ju på att ta bort värnplikten och få in en yrkesarmé. Det gäller också annat som kopplas till utvecklingen av vårt försvar – EU-kopplingen och en större koppling till samarbete exempelvis med Nato och därmed kanske också med USA.

Det framkallar ett antal frågor om underrättelseverksamhet tillsammans med andra länder. Det finns ett hemlighetsmakeri kring detta som reser en massa frågor om vad vi kan få ut, vilken information vi kan få om det som händer och hur utbytet sker samt om det faktiskt är så att Sverige deltar i utbyte av information som drabbar människor som kan vara oskyldiga och som drabbar människor som finns runt omkring dem som kanske är skyldiga.

I fråga om det här samarbetet i Afghanistan, om det nu finns ett sådant, en brännande fråga i Sverige, kan man se hur vi i Vänsterpartiet många gånger får rätt i vår slutsats om att saker som görs – om det nu är så att dödspatruller åker ut och urskillningslöst dödar människor – får motsatt effekt. Det skapar en mycket större förståelse och sympati för de talibaner i Afghanistan som i dag är motståndare framför allt till USA.

Vad ligger i detta? Vad gör vi i Sverige, och vad tycker vi i Sverige om detta? Står vi upp för de mänskliga rättigheterna, folkrätten och sådant, eller är vi medlöpare i en process som i dag *kanske* pågår?

Detta är naturligtvis viktigt med tanke på framtida aktiviteter både i Afghanistan och på andra ställen. Vår försvarsmakt måste på något sätt ta ställning till hur vi arbetar, hur vi gör, och till vilka vi samarbetar med och vilka vi tar ställning för.

De frågor som Jonas Sjöstedt här lyft fram är definitivt centrala i sammanhanget. Är det så att vi har ett samarbete? Är det så att svenska specialförband finns med på ett sådant sätt att det innebär att vi samarbetar med andra makter – underrättelsesektioner? Framför allt är, tycker jag, kopplingen till USA besvärlig. USA är en stormakt som på alla sätt visar vad de vill i världen. I alla lägen vill de försvara sina intressen. Det gör, anser jag, att det hela blir mycket problematiskt. Därför skulle också jag här vilja ha svar på de frågor som Jonas Sjöstedt ställt.

Svar på
interpellationer

Anf. 11 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Ledamöter i riksdagen ställer i regel interpellationer för att få svar på de frågor man för fram i sin interpellation.

Alla Sjöstedts frågor i interpellationen, både den direkt uttryckta och de implicita, indirekta frågorna, är entydigt besvarade: Någon sammanblandning mellan Sverige och Task Force 3-10 har inte skett. Detta är dock, herr talman, inte Jonas Sjöstedts syfte. Det är entydigt så att det handlar om någonting annat, nämligen att så split och misstro mot den svenska insatsen i Afghanistan.

Jag vill gratulera Jonas Sjöstedt till ett väl genomfört mediespel inför denna interpellationsdebatt. Dock har Jonas Sjöstedt i dagens Aftonbladet skrivit en helt exempellös artikel gällande den svenska insatsen. Han säger å ena sidan att det enligt Vänstern aldrig har förekommit uppgifter om att svenska soldater har agerat fel – så långt allt väl. Å andra sidan säger han att det nu är mycket som tyder på att även den svenska insatsen har tydligare koppling till de övergrepp som begås än vi tidigare misstänkt. Det är häpnadsväckande påståenden.

Jag vill fråga Jonas Sjöstedt: Vad tyder på detta? Vad är det Vänsterpartiet har misstänkt? Vad är det Vänsterpartiet nu misstänker, och på vilka grunder framför Vänsterpartiet dessa misstankar? Förstår inte Jonas Sjöstedt vad det är han själv antyder gentemot svenska biståndsarbetare, soldater, diplomater och anhöriga?

Att anklaga någon för delaktighet i eller koppling till brott mot mänskliga rättigheter och övergrepp mot civila människor, som Sjöstedt gör i sin artikel, är utomordentligt allvarligt. En sådan anklagelse kan rimligen bara ske på utomordentligt solida grunder. Vad är det Vänsterpartiet hävdar att man vet, anser sig veta eller har som grund för sina påståenden?

Det som också är anmärkningsvärt är Vänsterns totala relativisering av människoliv. Man påstår i dag i Aftonbladet att man har uppmärksammat båda sidornas brott mot mänskliga rättigheter i Afghanistan. Det är fullständigt fel. Man ägnar sig helt och uteslutande åt att peka på den minoritet av civila dödsfall som den internationella närvaron sägs orsaka. Här räcker det för Vänstern med antydningar eller misstankar som de

Vänsterpartiet i dagens tidning riktar mot Sverige och den svenska närvaron.

Vänsterpartiet har aldrig brytt sig om den majoritet – vi pratar om minst två tredjedelar – av civila dödsfall som talibaner och extremister orsakar. Var finns artiklarna, Jonas Sjöstedt? Var finns interpellationerna och de skriftliga frågorna? Var finns uttalandena från Vänsterpartiet som entydigt fördömer motståndsgruppernas, talibanernas och extremisternas våld mot civila?

Inte i någon del i Sjöstedts mediespel inför dagens debatt finns några som helst fördömanden av talibanernas våld mot civila, trots att detta våld medvetet riktas mot civila för att undertrycka civilbefolkningen. Byar hålls i terror och utsätts för repressalier om de samverkar med sin egen regering eller för den delen ISAF.

Alla människoliv är lika mycket värda. Vänstern har inte ägnat något intresse alls åt de civila som medvetet dödas av motståndsgupper och extremister i Afghanistan.

Denna totala brist på trovärdighet hos Sjöstedt och Vänstern i samtliga frågor som rör Afghanistan blir så uppenbar. Man pratar om – och det är rätt i sig – det våld som den internationella närvaron har riktat, ofta av misstag, mot civila men blundar fullständigt för det medvetna våld som extremisterna begår mot civila.

Därför klingar Sjöstedts engagemang fullständigt falskt.

Anf. 12 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Det brukar sägas att anfall är bästa försvar, och det gäller tydligen även försvarsministrar när man inte svarar på en enda av de frågor man fick utan går till ett våldsamt svingande motangrepp. Kan det möjligen bero på att det saknas svar på frågorna?

Sten Tolgfors! Vi uppmärksammade denna riksdag på talibanernas övergrepp i Afghanistan via motioner redan innan talibanerna avsattes. Det var mer än ditt eget parti orkade med på den tiden. Det är alltså lite stenkastning i glashus här. Vi har aldrig anklagat den svenska truppen för att begå några övergrepp. Vi blir bekymrade när man delar bas med ett förband som bevisligen både har dödat civila och ibland betar sig som en ren dödspatrull. Det borde bekymra även försvarsministern.

Så till mina frågor, som försvarsministern väljer att inte svara på. Den första: Svenska specialförband har varit verksamma i Afghanistan. Inte minst gäller det spaning – även FRA finns såvitt vi vet på plats. Kan försvarsministern garantera att de inte samarbetar med eller sänder information till amerikanska specialstyrkor av den typ vi här pratar om? Det är en viktig fråga. Det handlar om trovärdigheten i försvarsministerns svar.

Den andra frågan är kanske ännu mer central. Den svenska underrättelsesektionen rapporterar sina underrättelser till det regionala kommandot i norr – till Camp Marmal, antar jag. Där finns också förbandet Task Force 3-10. Hur kan man säkert veta att dessa uppgifter i andra eller tredje led inte hamnar där man inte vill att de ska hamna, till exempel på JPEL – det som i praktiken kallas ”dödslistan”? Kan försvarsministern garantera det här och nu? Om försvarsministern inte kan göra det faller ju svaret på interpellationen.

Den tredje frågan är lite delikat. Vi ska ha samma kommunikationssystem i Afghanistan som Nato. Jag antar att det då är samma kommunikationssystem som även denna typ av förband har. Innebär det inte att amerikanerna i praktiken kan höra den svenska kommunikationen på plats?

Dessa frågor är centrala, för om Sten Tolgfors kan svara som jag hoppas, nämligen att vi inte behöver ha några farhågor för något av detta, håller svaret på interpellationen. Kan han inte svara så för var och en av frågorna håller inte svaret. Därför ser jag fram emot att få konkret svar på dessa frågor.

Kriget i Afghanistan är fruktansvärt. Framför allt är det fruktansvärt för afghanerna. Det är ingen tvekan om att den största olycka som skulle kunna drabba Afghanistan vore talibanernas återkomst. Det är just därför jag ifrågasätter strategin för den svenska och den internationella militära närvaron i Afghanistan. Ju längre den militära insatsen har fortsatt, desto starkare har nämligen talibanerna blivit. Ju fler övergrepp som sker mot civilbefolkningen, desto lättare får talibanerna att rekrytera soldater.

Därför är det så avgörande att vi inte bebländar oss med ett amerikanskt förband av denna typ. Vi ska till exempel inte dela bas eller kommunikationssystem med dem. Denna fråga menar jag att försvarsministern borde ta på lite större allvar.

Det handlar också i grunden om att hålla någon sorts rågång mellan ISAF och OEF – någon sorts rågång mellan dem som faktiskt är där på FN-mandat och dem som inte är det. Det blir alltmer bekymmersamt i takt med att de amerikanska styrkorna flyttar in i det svenska området och man alltmer delar infrastruktur, till exempel en gemensam bas.

Mina huvudfrågor till försvarsministern är dock de tre konkreta frågorna om risken för informationsöverföring till denna typ av amerikanska baser. Jag ser fram emot det konkreta svaret på var och en av dessa tre frågor.

Anf. 13 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag tycker att man ser att detta är en fråga som är besvärande för försvarsministern. Det är som Jonas Sjöstedt säger: Anfall är bästa försvar.

Man får på sätt och vis en känsla av att det finns något slags bakgrund som inte går att lyfta fram – något slags hemlighetsmakeri. Ibland, när vi förut har haft debatter med andra ministrar, har jag fått känslan att detta gränsar till ett litet hyckleri – man kan inte avslöja saker, för de är besvärande.

Det försvarsministern kallar mediaspel är faktiskt berättigade frågor. Vad är det som händer, och vad gör svensk försvarsmakt i dessa frågor i Afghanistan? Har vi ett samarbete som egentligen inte är rättfärdigat, ett samarbete som på något sätt är kontraproduktivt? Det finns ju där. Vad händer i Afghanistan? Vad händer med de svenska styrkor som finns där om stödet för talibanerna växer?

Detta har varit vår fråga i många år. Vänsterpartiet var det parti som först lyfte fram frågan om talibanerna och vad som hände där. Det förtryck som finns har också funnits just i talibanernas Afghanistan. Det är alltså också någon slags gränskänsla av hyckleri, att man på något sätt

kastar tillbaka till oss att det är så väldigt viktigt med talibanerna när vi i Vänsterpartiet egentligen har drivit frågan längst av alla.

Att höja rösten är naturligtvis ett debattknep som kan lura vissa.

Frågorna kvarstår – de som Jonas Sjöstedt lyft fram, de som förekommer i debattartiklar i Aftonbladet och i övrigt. Vad händer med svensk försvarsmakt? Vilka samarbetar vi med? Är det så att vi gör saker som vi inte borde göra när vi i namn av att försvara mänskliga rättigheter och folkrätt gör saker tillsammans med styrkor som inte är under FN-mandat? Det är frågor som borde kunna besvaras av försvarsministern.

Anf. 14 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Jonas Sjöstedt är höggradigt ointresserad av rågången mellan olika insatser i Afghanistan av den enkla anledningen att han vill att Sverige ska lämna Afghanistan oavsett rågång eller inte rågång. Konsekvensen av detta är att Afghanistan än en gång skulle riskera att återgå till ett styre baserat på extremism och förtryck av civilbefolkningen. Det är det Vänsterpartiet står för. En oreserverad omedelbar svensk tillbakadragning av militär närvaro i Afghanistan får den konsekvensen. Det intresserar inte Jonas Sjöstedt.

Visa mig gärna, Jonas Sjöstedt, Vänsterpartiets motioner, interpellationer, skriftliga frågor, pressmeddelanden, artiklar som handlar om de civila offren för talibanernas och extremisternas våld i Afghanistan och visa mig de politiska initiativen, så lovar jag att ta ditt engagemang vad gäller våld mot civila i Afghanistan på betydligt större allvar! Jag vill hemska gärna ta del av Jonas Sjöstedts reseskildringar från hans resor i Afghanistan, samtal med lokala politiker och civilbefolkningen och redogörelse för hur de ser på den internationella militära närvaron och konsekvenserna om omvärlden skulle lämna landet.

Jag har besvarat exakt de frågor som ställs i interpellationen. Jonas Sjöstedt har inte besvarat någonting vad han baserar sina påståenden på. I Aftonbladet i dag skriver han: ”Tyvärr är det nu mycket som tyder på att även den svenska insatsen” – inte ens bara den militära utan generellt den svenska – ”har tydligare kopplingar till de övergrepp som begås i Afghanistan än vad vi tidigare misstänkt.”

Då behöver jag veta: Vad är det som tyder på detta? Vad är det Vänstern tidigare har misstänkt? Vad är det Vänstern nu misstänker och på vilka grunder? Vad är det Vänstern vet eller anser sig veta som ger grund för sådana påståenden som riktar sig mot hela den svenska närvaron, civil, politisk, diplomatisk och militär, i Afghanistan?

Jag har tydligt svarat på Sjöstedts fråga: Samverkar svensk militär med Task Force 3-10? Svensk militär samverkar inte med Task Force 3-10. Försvarsmakten har svarat departementet entydigt på detta.

Marmalbasen ligger inte under svenskt ansvar, som Sjöstedt sade i början av sitt mediespel, utan tyskt. Det är där den tyske befälhavaren för Regional Command North sitter och som ansvarar för basen. Sverige samverkar med andra ISAF-enheter och afghanska förband. Det är mer än 40 länder som är på plats i Afghanistan och som alla tar gemensamt ansvar för fred och säkerhet där. Vi uppträder alltid tydligt under ISAF-flagg. Vi har inte sett några tecken på sammanblandning, som frågan från Sjöstedt landade i, mellan svensk närvaro och andra länders närvaro, i synnerhet inte Task Force 3-10. Ingen information lämnas enligt För-

svarsmakten till Task Force 3-10, utan vi har kontakt med vår struktur, som är ISAF-strukturen.

Den sista poängen: Svenska enheter, officerare och soldater har skyldighet att direkt anmäla folkrättsstridiga handlingar som bevittnas, både ISAF:s kommandokedja och den nationella ledningskedjan. Därmed är samtliga frågor som Sjöstedt ställer i sin interpellation besvarade, men han är skyldig svar på samtliga frågor jag har riktat till honom här i dag. Vad är det Vänstern vet om svenska övergrepp i Afghanistan? Vad finns det för grund att göra ett sådant påstående? Hur ska de som deltar i insatsen och deras anhöriga uppfatta sådana påståenden från Sjöstedt?

Anf. 15 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Om försvarsministern hade läst den tidigare artikeln kunde han ha sett att vi aldrig påstått att svenska soldater begått några övergrepp i Afghanistan – svart på vitt i tidningen.

Du vet mycket väl, ministern, vad jag frågar efter. Försvarsministern är helt medveten om vad de tre följdfrågorna handlar om. De handlar om hur informationen går från de svenska trupperna och hur den kan användas av amerikanerna. Det är konkretiseringen, det är själva vägen som avgör om försvarsministerns första svar på interpellationen är giltigt eller ej. På de frågorna väljer försvarsministern att inte lämna något svar. Det är oroande.

Om det är så – och det har försvarsministern inte på något sätt förnekat i debatten – att den svenska underrättelsesektionen rapporterar sina underrättelser till det norra regionala kommandot kanske uppgifterna kan hamna hos amerikanerna. Det är en intressant fråga. Det innebär inte att svenskarna skickar uppgifter direkt till exempelvis JPEL eller Task Force 3-10, men de kanske går en annan väg. Då vill jag veta om försvarsministern kan garantera att de inte går den vägen. Hur är det med det nya kommunikationssystemet? Är det inte så att amerikanerna i praktiken kan ta reda på allting som sägs? Då kanske det blir svårt att hemlighålla saker som man vill hemlighålla i det systemet.

Jag noterar att försvarsministern väljer att inte svara på mina frågor. Därför kommer jag att återkomma till dem i olika forum; det kan bli ett löfte.

Jag skulle vilja höra hur försvarsministern själv vill karakterisera det förband som vi delvis delar bas med. Är det som The Guardian och Der Spiegel skriver och som ingen förnekar, att man har råkat skjuta civila, att man i praktiken har dödat människor utan att försöka ta dem till fånga och att man håller människor fångslade utan rättegång, försvarbart?

Anf. 16 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Jonas Sjöstedt inleder med att säga: Vi har aldrig sagt att Sverige är delaktigt i några övergrepp. Sedan går han över till sin artikel där man anser att så är fallet, men han kan inte ge någon grund för påståendena.

I artikeln i Aftonbladet i dag, som jag rekommenderar till läsning och som är så avslöjande för Vänsterpartiet, inleder man med att beskriva alla de övergrepp som man anser begås mot civila i Afghanistan.

”Dessa övergrepp har skapat ett omänskligt lidande för civilbefolkningen – –.” Men man säger ingenting om vare sig terrorism, extrem-

ism, talibaner, dem som tidigare utgjorde diktaturen i Afghanistan, dem som riktar sitt våld medvetet och med flit mot civila. Det är inte intressant för Vänsterpartiet. Förklaringen till det är bara inrikespolitik. Det är inte så att Vänsterpartiet ger sig ut i världen bara i akt och mening att stödja mänskliga fri- och rättigheter, för då hade man inte kunnat vara så blind i Afghanistan att man bortser från två tredjedelar av det dödliga våldet för att tala inte om nästa tredjedel utan om de 20 procent, enligt de senaste uppgifterna, som den internationella närvaron står för. Jag är den första att beklaga att det finns ett sådant våld. Jag har tagit upp det på samtliga möten med ISAF-länder som jag har varit på, direkt med den afghanska regeringen och direkt med amerikanerna. Sådant våld måste upphöra. Men jag är inte så blind att jag bara ser en part. Jag är inte så blind som Sjöstedt att jag kan bortse från två tredjedelar av det dödliga våldet, av inrikespolitiska skäl.

Sjöstedt har inte gett något exempel på sitt engagemang för alla människor i Afghanistan. Var finns artiklarna, motionerna, interpellationerna och de skriftliga frågorna, pressmeddelanden som handlar om hela det afghanska folkets lidande? De finns inte. Därför klingar Sjöstedts engagemang i frågorna väldigt falskt.

Med detta sagt är jag helt för att man för en debatt om den svenska närvaron i Afghanistan, som jag ansvarar för, och om vad vi uppnår där, för det är ganska mycket just nu både civilt och militärt.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2010/11:150 om romernas situation i Sverige och EU

Anf. 17 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig om jag avser att verka för att inrätta en rapportör för romernas mänskliga rättigheter i Europa. Hon har också frågat mig om jag avser att vidta särskilda åtgärder för romska barns skolgång och utbildning.

Situationen för romer i Sverige och övriga Europa är en angelägen fråga för den svenska regeringen.

Romer i Europa är utsatta för diskriminering, social exkludering och segregation. Många har låg utbildningsnivå, svårigheter att få arbete, låga inkomster och dålig hälsa. De riskerar att utsättas för hot om våld och våld.

Jag anser att det är oförsvarbart att de mänskliga rättigheterna inte respekteras för romer. De mänskliga rättigheterna gäller alla människor, utan åtskillnad – de är universella. Jag håller med Amineh Kakabaveh om att vi nu på olika nivåer i samhället måste arbeta aktivt för att förbättra romers vardag och skapa förutsättningar för att öka romers egenmakt.

Den senaste tiden har både Europarådet och EU ökat sitt engagemang, vilket jag välkomnar. Ett aktivt arbete på internationell nivå är nödvändigt.

I oktober 2010 antog Europarådet den så kallade Strasbourgdeklarationen om romer. En särskild representant för romafrågor har utsetts som

ska ansvara för hur Europarådet organiserar sitt arbete med romer framöver.

Det ungerska ordförandeskapet i EU kommer under våren 2011 att ta fram förslag till rådsslutsatser om ett ramverk för nationella romastrategier. Europeiska kommissionen har sedan för avsikt att följa upp dessa strategier. Kommissionen har också tillsatt en arbetsgrupp som ser över hur EU:s fonder kan användas bättre för romers integrering.

När det gäller bevakning av romers mänskliga rättigheter har Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter valt att särskilt fokusera på detta. Han tar återkommande upp romers svåra situation och lämnar rekommendationer till medlemsländerna om hur de kan förbättra respekten för romers mänskliga rättigheter. Kommissariens arbete tillsammans med Europeiska kommissionens ambitioner att följa utvecklingen i medlemsstaterna gör att jag inte ser något behov av att skapa en särskild rapportör för mänskliga rättigheter för romer. Vår ambition är också att i första hand använda och utveckla redan befintliga institutioner och verktyg.

När det gäller utbildning pågår det också ett arbete på internationell nivå. Utbildning är ett av de områden som medlemsstaterna i EU är överens om bör prioriteras, inte minst som ett verktyg för att främja social inkludering.

Ytterst ligger dock ansvaret för romers integrering på respektive land. I Sverige har romer historiskt utsatts för diskriminering och olika former av övergrepp både som individer och som minoritet. Detta fortsätter tyvärr även i dag.

De senaste åren har regeringen påbörjat ett aktivt arbete för att förbättra situationen för romer och de andra nationella minoriteterna. En särskild minoritetspolitisk strategi har tagits fram där ansvaret för genomförandet av politiken har förtydligats och förutsättningar har skapats för att öka inflytandet för de nationella minoriteterna samt för att förstärka minoritetsspråken. Ett system för uppföljning är på plats, och anslaget för den nationella minoritetspolitiken har ökat från 10 miljoner kronor till 85 miljoner kronor.

Det pågår också ett arbete på utbildningsområdet men mer behöver göras. Exempelvis har Statens skolverk tagit fram en broschyr till skolorna för att informera om de nationella minoriteternas rättigheter. Högskoleverket har fått i uppdrag att senast i april 2011 föreslå åtgärder för hur tillgången på lärare i nationella minoritetsspråk kan förbättras. Ett antal myndigheter, däribland Skolverket och Statens skolinspektion, har fått i uppdrag att under en treårsperiod följa upp, analysera och redovisa sina insatser utifrån minoritetspolitikens mål. En första analys av dessa rapporter ska lämnas i slutet av februari 2011.

Betänkandet *Romers rätt – en strategi för romer i Sverige* (SOU 2010:55) har nyligen remitterats. I betänkandet betonas utbildningens betydelse för att romers situation ska förbättras. Det pekar också tydligt på de problem och brister som finns i dag. Förslagen i betänkandet kommer att beredas vidare inom Regeringskansliet.

Herr talman! För att kunna vara en stark röst för romer i Europa måste vi påbörja ett förändringsarbete hemma. Det är min ambition att verka för att regeringen föreslår åtgärder som kan bidra till att förbättra

Prot. 2010/11:53
3 februari

Svar på
interpellationer

romernas situation. Det kräver ett långsiktigt åtagande och ett förändringsarbete bland alla ansvariga.

Anf. 18 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka integrationsminister Erik Ullenhag för svaret.

Det är positivt att regeringen och ministern har tagit till sig romernas alarmerande situation, som framgår av det tjocka betänkandet *Romers rätt – en strategi för romer i Sverige*. Tyvärr är mänskliga och medborgerliga rättigheter ännu inte en självklarhet för många medborgare i EU och inte ens i Sverige, där romerna erkänns som en nationell minoritet.

Herr talman! I dag kan vi se att mer än hälften av romska barn inte går ut grundskolan och att ännu färre går vidare till gymnasium och högre utbildning. Det omfattande betänkandet visar på resultatet av en både häpnadsväckande och skrämmande situation. Det beskrivs ingående hur romerna systematiskt utestängs från det svenska samhället av institutioner och kommunala och statliga myndigheter i stort sett alla samhällsliga sammanhang. Deras problem har myndigheterna hanterat utifrån uppenbart rasistiska och etniskt diskriminerande utgångspunkter.

Allt detta är inget som enbart hör till historien. Situationen för romerna i Sverige och Europa är praktiskt taget densamma som den varit under tidigare århundraden. Överallt i Europa har romerna mötts av utestängning och diskriminering. Behandlingen av romer är en stor men sällan uppmärksammas skamfläck i Europas historia och samtid. Man glömmor alltför lätt att många romer förintats i Nazitysklands koncentrationsläger. Diskrimineringen av romerna i Europa fick naturligtvis en viss uppmärksamhet genom den rasistiska behandling de fick genom Berlusconi och Sarcozys antizigenska kampanjer och förföljelser under förra året.

Herr talman! Ministern hänvisar till det ungerska ordförandeskapet i EU under våren 2011 som kommer att ta fram förslag till ett ramverk för nationella romastrategier. Jag måste tyvärr säga att detta inte är särskilt förtroendeingivande med tanke på hur rasistiskt romerna har behandlats i just Ungern.

Detta är inte en fråga om huruvida romerna ska integreras i sina egna hemländer. De 85 miljoner kronorna är naturligtvis väldigt positivt, och det är en avsevärd höjning från 10 till 85 miljoner. Men, herr talman, om man delar det på de fem minoriteterna i Sverige blir det ca 15 miljoner kronor per folkgrupp. Romernas situation kommer fortsatt att innebära ett lidande eftersom den här satsningen inte kommer att räcka till för att komma till rätta med den situation som råder i skolan, på arbetsmarknaden och så vidare. Så frågan är hur man med de 15 miljonerna kommer att få bukt med problematiken när det gäller romernas situation.

Anf. 19 BENGT BERG (V):

Herr talman! Egentligen tror jag att vi är tämligen överens om synen på de oförrätter som den romska befolkningen utsätts för i Sverige och i det EU-flaggade Europa.

Sedan många generationer tillbaka har romska medborgare behandlats på ett sätt som strider mot både mänskliga och medborgerliga rättigheter. Skillnaden är, som jag ser det, att vi vänsterpartister vill göra något konkret och resolut åt saken.

Integrationsminister Erik Ullenhags svar svävar en hel del på målet när det gäller viktiga, konkreta frågor. Än hänvisas det till Europarådet, än till det ungerska ordförandeskapet i EU våren 2011 och ett, som det heter, ökat engagemang. Men det sägs också i svaret att ytterst ligger ansvaret för romers integrering på respektive land – just så.

Vi har i Sveriges riksdag ett stort ansvar, och romerna har all rätt att kräva att vi tar detta ansvar i humanismens och demokratins namn. Det räcker alltså inte med att, som Ullenhag säger, Skolverket har tagit fram en broschyr till skolorna för att informera om de nationella minoriteternas rättigheter. Det som gäller är att denna broschyr ska omsättas i konkret verklighet, här och nu i Sverige i februari 2011.

Herr talman! Självklart borde också integrationsminister Ullenhag låta romerna själva föra sin talan i överensstämmelse med det synsätt som utredningens engagerade ordförande Maria Leissner i olika sammanhang har företrätt. Romerna måste själva föra sin talan och måste få ett rum för denna röst.

Det handlar om fundamentala mänskliga och medborgerliga rättigheter. Här borde Sverige kunna gå i täten och anslå tonen inför övriga EU-länder i allmänhet och Ungern i synnerhet. Det är en fruktansvärd skamfläck för den så kallade europeiska gemenskapen att ett helt folk, romerna, och dess kultur diskrimineras på detta sätt decennium efter decennium, generation efter generation.

Erik Ullenhag, lyssna på romerna och se till att våra demokratiska rättigheter också gäller för dem!

Vad konkret inför mötet i Budapest i vår kommer Sverige att framföra för att främja romernas sak?

Anf. 20 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Jag tackar Vänsterpartiets Amineh Kakabaveh för att hon har ställt dessa frågor. Jag delar mycket av det hon säger. Hon pekar i interpellationen på två bekymmer som vi från Folkpartiet också har varit engagerade i. Det gäller dels utanförskapet i skolorna – att många hoppar av grundskolan eller inte fullföljer gymnasiet – dels det faktum att 80 procent av de vuxna romerna är arbetslösa, vilket är ett stort bekymmer.

Jag delar dock inte åsikterna i Bengt Bergs inlägg. Han framställer Folkpartiet och alliansregeringen som passiva i dessa frågor. Jag ska inte försvara regeringen, men det har faktiskt hänt ett antal saker. Regeringen har haft ett särskilt fokus. Delegationen för romska frågor är ett konkret exempel på det, och den har tagit fram den utredning som Amineh Kakabaveh tog upp.

Den här typen av frågor kräver dialog. Min erfarenhet från det romska rådet i Västerås är att allt bygger på dialog, tillit och förtroende tillsammans med romerna. Ingen politiker på kommunal eller nationell nivå skulle komma med ett trettiotal punkter eller 50 förslag utan att först diskutera det med och förankra det hos dem som berörs.

För ett drygt år sedan fattade riksdagen dessutom beslut om en minoritetslagstiftning. Ambitionen var ännu högre vad gällde det finska förvaltningsområdet.

Eftersom jag jobbar med dessa frågor vid sidan av är jag glad att man har skapat resurser så att många kommuner och landsting kan göra kon-

kreta saker. Ytterst är dessa frågor kommunernas ansvar, vilket jag tror att också statsrådet menar i sitt svar. Det är kommunernas ansvar att satsa på skolväsen, modersmålsundervisning och information till föräldrar så att de vet om att barnen har rätt att läsa till exempel romani chib.

Jag har höga förväntningar på regeringen. Man har aviserat om en skrivelse till riksdagen i juni. Jag hoppas att den åtföljs av konkreta förslag, vilket både Vänsterpartiet och vi efterfrågar. Min förhoppning är att regeringen kommer med konkreta förslag där man väger upp och fyller i minoritetslagstiftningen så att fokuset på och arbetet med romerna blir minst lika bra som arbetet med de finska förvaltningsområdena, som hittills varit lyckat.

Jag delar Amineh Kakabavehs oro vad gäller det ungerska ordförandeskapet. Man kan undra över Ungerns motiv och syfte att ta fram romastrategin med tanke på att främlingsfientliga krafter och nationalistiska partier har så starkt stöd i Ungern. I ljuset av detta måste vi från svensk sida, från både riksdag och regering, kritiskt granska romastrategin. Kan statsrådet Ullenhag kommentera det ungerska ordförandeskapets ambitioner?

Finns det vidare några andra konkreta besked vad gäller romerna i Sverige och satsningar på dem? Frågan är kanske lite för tidigt ställd, men nu är den uppe, och det är positivt.

Anf. 21 CARINA HÄGG (S):

Herr talman och statsrådet Ullenhag! Den här interpellationen är mycket angelägen. Det är viktigt att vi fortsätter ha en dialog på bred front, inte minst utanför kammaren, i samverkan med romerna själva. Jag har själv anordnat ett seminarium, och det var mycket värdefullt. Jag har också samverkat med Maria Leissner som har bidragit på ett utmärkt sätt med sina föredragningar om situationen. Det är dock mycket kvar att göra.

Delegationen för mänskliga rättigheter lämnade sitt slutbetänkande för länge sedan. Vi vet att handlingsplanen för mänskliga rättigheter i Sverige gick ut 2009. Utvärderingen skulle ha varit klar förra året, och jag vet ännu inte hur regeringen har tänkt fortsätta arbetet.

Det är viktigt att de romska frågorna är en del av de generella frågorna. Romerna ska, utan utpekande politik, ha samma möjligheter som andra att få arbete och bostad, och deras barn ska ha samma möjlighet att fullfölja skolan. Jag vill varna lite för den utpekande politiken. I stället bör man se värdet av att ha en generell politik som omfattar alla. Dock kan det krävas extra ansträngningar.

Jag vill peka på vikten av att man håller samman arbetet. Jag känner inte den största tryggheten i att ordförandelandet Ungern ska driva på i denna fråga. Det är ju ett land som vi har anledning att granska utifrån dess brist på respekt för mänskliga rättigheter och syn på romer, som ofta kommer till uttryck.

Jag vill värna om det arbete som Europarådet bedriver på det romska området, vilket också statsrådet Ullenhag nämnde. Vi ska inte dubblera arbetet, men vi ska samverka och hitta organisatoriska frågor för det. President Tarja Halonen har tagit initiativ som vi har understött från svensk sida. Vi drev också på ambitionen att ha en jämn könsfördelning.

Detta har nu verkat i några år, och det finns möjlighet att reformera. Det här är strukturer som har gjort väl ifrån sig på flera områden. Vi har Dostakampanjen som är ett omvittnat gott uttryck för detta arbete, men det behöver förstärkas. Kontaktytorna och formerna för att organisera romerna själva i förhållande till Europarådet och ministerrådet kan vara viktigt.

En brist i att vi inte kan få upp romernas situation mer är att de finns utspridda i många olika länder och inte har haft möjlighet till organisatorisk samverkan.

Vi får inte den kontaktyta vi skulle behöva. Vi jobbar med det nationellt, men vi skulle behöva ta nya tag inom Europarådet. Jag vill lägga kraft på att bevaka de mänskliga rättigheterna. Där har Europarådet huvudansvaret. Det finns dock många andra instrument som har sin huvudytta i EU, vilket gör det till ett mer naturligt forum.

Jag skulle vilja att statsrådet talade mer om relationen mellan EU och Europarådet utifrån denna frågeställning. Är han beredd att se till att man förstärker det romska forumet och arbetet med de romska frågorna inom Europarådet, inte minst med tanke på att man är i en reformeringsprocess? Det som kommer ut ur reformeringsprocessen är i huvudsak positivt. Jag skulle dock till och med vilja gå längre i vissa delar. Vi saknar regeringens svar på hur man ser på det romska arbetet inom Europarådet i den reformeringsprocess som pågår. Jag vill förstärka och utveckla det, och jag väntar på regeringens svar.

Anf. 22 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Även jag vill tacka Amineh Kakabaveh för interpellationen och för det engagemang i den romska frågan som finns i riksdagen hos många ledamöter från flera partier. Flera av er har varit inne på det, men vi behöver påminna om romernas historia. Man brukar ibland tala om den bortglömda Förintelsen. Det handlar om ungefär en halv miljon romer som också mördades i koncentrationslägren under andra världskriget. Det har funnits en historia av förtryck i Europa och i andra länder, också i Sverige.

En del av de övergrepp som romer drabbades av i Sverige är i dag rätt svåra att förstå. Man tvångssteriliserade resandefolket och tog ifrån människor rätten att få barn därför att staten menade att den typen av människor inte skulle ha barn. De förvägrades skolgång och nekades rösträtt. Det har funnits ett utanförskap som har varit gigantiskt.

Jag har tagit initiativ till att ta fram en vitbok. Ett av förslagen från Delegationen för romska frågor är att man från statens sida ska erkänna vad som har skett, få det på pränt och också kunna sätta punkt och gå vidare.

Precis som flera av debattörerna har påpekat är detta inte något som bara tillhör historien. Det finns ett gigantiskt utanförskap bland romer i dag. Skolresultaten innebär att man fortsätter en tradition där man går ut utan godkända grundskolebetyg. Vi är i ett läge med mycket stor arbetslöshet, och detta är en grupp som drabbas av omfattande diskriminering även i Sverige.

Min övertygelse är följande. Vi ska använda de internationella forum vi har för att driva mänskliga rättigheter och den romska frågan. Jag vill ansluta lite till det Carina Hägg säger. Jag tror att vi behöver särskilda

insatser för romer – regeringen har ju också tillsatt Delegationen för romska frågor – men vi behöver också hela tiden ha perspektivet att detta handlar om mänskliga rättigheter. Det vill säga att vi också ska ha generella åtgärder även om det kan behövas speciella insatser. Vi ska inte tappa bort att det är individen det handlar om också när det gäller romer.

Jag vill också ansluta mig till vad Carina Hägg säger om att vi ska akta oss för att bygga upp för många olika strukturer. Vi har Europarådet och en kommissarie som har gjort ett utmärkt arbete när det gäller romer. Vi har en diskussion på EU-nivå om vad vi ska göra. Där håller regeringen och jag själv just nu på att fundera på vad som egentligen ska ligga på EU-nivå och vara EU:s ansvar. Kanske till skillnad från en del vänsterpartister i kammaren är jag en varm anhängare av Europasamarbetet. Däremot måste man alltid fundera på vad som ska ligga på Europeanivå. Jag tror att vi kan driva arbetet med minoriteters, däribland romers, rättigheter på Europeanivå, genom att framför allt stå upp för de grundläggande rättigheterna.

Vi får inte hamna i en situation där enskilda medlemsstater smiter undan sitt ansvar genom att säga att detta är något som Europa har ansvar för. Vi ska ha lika rättigheter, oavsett om det gäller fri rörlighet eller mänskliga rättigheter och oavsett vilken bakgrund man har. Men vi behöver vara mycket tydliga. Ett par av de länder som närmast berörs har ju nämnts – Ungern och Frankrike – och de länderna har ett stort eget ansvar för att stå upp för sina minoriteters rättigheter. Det ansvaret ska de inte kunna smita undan.

Det har ställts ett par konkreta frågor. Både Bengt Bergs och Amineh Kakabavehs frågor gäller vad som har gjorts och vad som kommer att göras. En hel del har ju gjorts. Vi skärpte diskrimineringslagstiftningen under förra mandatperioden. Vi tillsatte Delegationen för romska frågor. Vi har nu gått ut med att vi kommer att ta fram en vitbok om romernas situation. Men jag är inte naiv, utan jag tror att det kommer att behöva göras en hel del mer. Just nu bereder vi, efter att ha fått in remissvar, andra förslag från Delegationen för romska frågor om vad vi ska kunna gå vidare med.

Allra sist vill jag understryka att detta kanske är den grupp människor i Sverige som är i störst utanförskap. En del i det som har skett är en starkare nationell minoritetspolitik som också har stärkt romerna, men vi behöver göra en rad andra insatser, och jag kommer att återkomma i flera frågor.

Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag vill också tacka ministern och de ärade ledamöterna för deras engagemang. Vi är nog alla överens om situationen och om det förtryck och den diskriminering som råder i vårt eget land och i andra delar av Europa. Det råder ingen tvekan om detta.

Maria Leissner är ordförande i Delegationen för romska frågor. Nästan allt det som har beskrivits här i dag håller hon med om, både bristerna och de konkreta förslagen. Jag tycker att de är jättebra. Vi måste nu skyndsamt avsätta resurser för att förbättra, inte minst på utbildningsområdet och när det gäller bostadssituationen. Det som framkommer i en del beskrivningar är skrämmande, och man kan inte tro att det är Sverige.

Vi måste börja hemifrån, i vårt eget land, men vi ska inte glömma att vi också tillhör ett större sammanhang, det vill säga Europa. Därför är det bra för Sverige att se till att man bevakar detta både i Sverige och i andra delar av Europa. I denna fråga har jag fått stöd av Maria Leissner. Hon tyckte att det var jättebra. Jag träffade henne två gånger efter utredningen, och vi är överens om att vi måste göra detta. Nu är det regeringen som har kommandot.

Det är bra att anslaget för den nationella minoritetspolitiken har ökat från 10 miljoner till 85 miljoner, men här är det inte 1 miljon mer eller mindre som är det avgörande. Det viktiga är att man inser att problematiken är alarmerande, och man måste göra konkreta saker. Det handlar inte om rekommendationer om vad medlemsstaterna ska göra och om respekten för romernas mänskliga rättigheter. Det här handlar om respekten för medborgerliga rättigheter. Romerna har funnits i vårt land Sverige i 500 år och i andra delar av Europa i mer än 1 000 år. Därför är detta inte egentligen en fråga om integration – om romerna ska integreras med oss andra – utan om hur vi betraktar dem.

80 procent av de vuxna romerna är arbetslösa. Det är skrämmande. Nu vet vi inte om det är 50 000 eller 70 000 romer som bor i Sverige eftersom det inte framgår av medborgarstatistiken, men det är skrämmande om 80 procent av dem är arbetslösa. Hemlösheten bland dem är också stor, åtminstone bland dem som inte kan få förstahandskontrakt. Problemen är alltså stora på bostadsområdet och när det gäller utbildning.

Barnen får ju sin trygghet hemma och i skolan. Med min bakgrund vet jag hur svårt det är att komma in i ett samhälle som Sverige och Europa, och det är ännu svårare om man har en etikett på sig att man är rom. Därför hoppas jag verkligen att ministern och regeringen är med i den frågan. Självklart kan man utreda hur man kan jobba. Detta är en bra sak att börja med både hemma och i Europa.

Anf. 24 BENGT BERG (V):

Herr talman! Jag vill också tacka Erik Ullenhag för den goda viljan, som vi alla hoppas ska omsättas i verklighet.

Jag funderar på något som kan förefalla paradoxalt. Man diskuterar kulturarvet och anser givetvis att romernas kultur i Sverige är en del av vårt kulturarv, och då kan man fråga sig var de uttrycken finns synliga. Jag kan inte på rak arm komma på så många exempel, tyvärr, och det är väldigt beklämmande.

Detta är en viktig sak när man talar om förtryck av olika grupper. Det är ju kulturen som binder samman människor, både över nations- och språkgränser och genom historien. Det handlar om det nedärvda kulturarvet och framtidens kulturarv. Jag frågar: Finns det några speciella tankar om kulturens värde i det här sammanhanget?

En annan sak jag reflekterar över är invandringspolitiken, hur man behandlar de människor som kommer till vårt vackra land.

Just de romska människorna kan råka väldigt illa ut eftersom de egentligen inte har något fosterland. Det är också någonting som man kan beakta.

Anf. 25 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Ullenhag för hans svar på våra funderingar. Jag vill understryka den delen i interpellationssvaret som pekar på de enskilda ländernas ansvar. Det är inte Europeiska unionen, Amineh Kakabaveh, som ska lösa skolutmaningarna, utan det måste våra kommuner göra. Men staten och regeringen har en viktig roll.

I och med att man har en delegation för romska frågor finns frågan med på den politiska dagordningen. Delegationen har haft regionala konferenser och har uppmärksammat många politiker runt om i landet att det finns sådana bekymmer. Det i sig har lett till att kommun- och landstingspolitiker lokalt och regionalt har börjat göra konkreta saker.

Det har varit vuxenutbildning, brobyggare, sfi-kurser, modersmålsundervisning och andra typer av verksamhet. Det har gjorts lokala och regionala kartläggningar där man har tagit reda på: Har vi romer i vår kommun? Var är de någonstans? Vad har de för bakgrund? Hur ser hälsan ut? Hur ser skolresultaten ut? Regeringen och staten borde ta ansvar för det arbetet för att kunna hålla grytan kokande, för att använda det uttrycket.

Det är inte bara EU-nivån vi ska diskutera. Det finns bekymmer, förtryck och förföljelse, och det måste vi fortsatt ta avstånd från. Min förhoppning är, och det är det absolut viktigaste, att romska frågor ska få en minst lika viktig och hög status som det finska förvaltningsområdet och det fina arbete som görs inom ramen för minoritetslagstiftningen som kom 2010.

Anf. 26 CARINA HÄGG (S):

Herr talman och statsrådet! Det är bra att vi har den här interpellationsdebatten. Men det är också bra att vi kan komma tillbaka till frågorna. Det känns som att det finns flera trådar som behöver knytas ihop vid ett senare tillfälle. Det vore bra om vi kunde fortsätta att ha en dialog, bolla idéer och ha en mer samlad linje.

Det är bra om vi i Sverige är samlade och står starka i de här frågorna nationellt. Vi är då också en starkare röst på de europeiska och internationella nivåerna. Det finns ungefär tio miljoner romer i Europa eller åtminstone inom EU. Det kan vara fler om man räknar Europarådets medlemsländer.

Det finns länder där den romska befolkningen uppgår till 5 procent. Vi talar om ganska stora minoriteter på flera håll i Europa. Ändå är politiken på området så outvecklad. Visserligen har kommuner, landsting och myndigheter alla sin del av ansvaret. Men när det gäller att upprätthålla respekten för mänskliga rättigheter och garantera den är det staten som har ett ansvar. Europarådet är det europeiska organ som utifrån sin stadga för mänskliga rättigheter har ett ansvar för att bevaka och övervaka de frågorna. Därför ska en viss tyngd i arbetet ligga där.

Jag skulle önska att Sverige hade en nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter. Det var ett tag sedan vi hade det. Jag utgår från att det finns sådana planer, men Ullenhag hann inte svara på den frågan. Han får gärna återkomma. Varje land bör ha en sådan handlingsplan.

Vi behöver förstärka och förändra. Jag menar inte att det arbete som i dag finns i Europarådet och kontakterna inom European Roma and Travelling Forum, som också inkluderar resandefolk, är det optimala. Att jag

tar upp detta är för att det finns möjlighet att utveckla arbetet. Man ska ta vara på det.

Annars riskerar arbetet att tunnas ut i de delar som handlar om att ha kontakt med romerna själva. Det är alldeles avgörande om vi ska komma fram i de här frågorna att vi inkluderar romer och resandebefolkningen. Det krävs en viss organisation för det arbetet. Där har vi nationella erfarenheter att ta med oss ut i Europa.

Anf. 27 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Låt mig inledningsvis säga att vi i det svenska parlamentet ska vara stolta över att vi har den debatt vi har jämfört med många andra europeiska länder. Vi har en hemläxa och väldigt mycket att göra i Sverige. Det ska vi inte glömma bort. Men vi har ett helt annat engagemang och en helt annan ton i dessa frågor i Sverige än vad man har i en rad andra europeiska länder. Det ska vi vara väldigt glada och tacksamma för.

Jag både kan och vill svara på Carina Häggs fråga om nationell handlingsplan. Vi håller på att titta på frågan för att ta fram en ny nationell handlingsplan vad gäller mänskliga rättigheter. Alla deltagare i denna debatt är engagerade i mänskliga rättigheter. Vi bör ibland också fundera på: Vad har vi att göra på hemmaplan?

Vi ligger bra till internationellt. Men vi ska påminna oss själva om att det inte alltid är så att vi här klarar våra grundläggande mänskliga rättigheter. Vi behöver fördjupa arbetet dels för att vi ska uppfylla de internationella åtagandena, dels för människors skull. För att vi ska ha en ännu starkare röst på den internationella scenen behöver vi ha ett aktivt arbete vad gäller mänskliga rättigheter. Regeringen kommer att återkomma i den frågan.

Bengt Bergs frågor är både intressanta och viktiga. Ser vi att en nationell minoritet som romerna är en del av det svenska kulturarvet? Jag har precis som Bengt Berg svårt att ge exempel på det. Romerna är, har varit och kommer att vara en del av Sverige. De är en del av våra nationella minoriteter. Den stora utmaningen är att romerna samtidigt berättar en historia där de är och har varit drabbade av övergrepp. Vår utmaning är att se till att det inte ska ske i framtiden.

Minoritetspolitiken handlar delvis om att kunna tala sitt språk och kunna utöva sin kultur. Vi ska ha den typen av rättigheter. Roger Haddad var flera gånger inne på de rättigheter man får i förvaltningsområdet för till exempel det finska språket.

Det andra jag kan säga att regeringen gör konkret är att vi har bett Forum för levande historia att titta på hur man bättre kan skapa möjligheter för att bevara romsk kultur och se till att den blir synlig.

Det finns en fråga som jag slarvade med i förra inlägget. Det är så många debattörer att det gäller att hinna samla ihop alla frågor. Det fanns en oro från er alla om det är det ungerska ordförandeskapet som ska vara drivande i arbetet för romers rättigheter i Europa.

Till att börja med ska man vara mycket tydlig mot Ungern. Det gäller speciellt med den politiska utveckling man har i Ungern där det största oppositionspartiet anordnar demonstrationer och marscher som påminner om de marscher som de nazitrogna partierna hade före och under andra världskriget. Det är en djupt allvarlig utveckling vi ser i Ungern.

Å andra sidan har det största oppositionspartiet Jobbik haft stora framgångar genom att hetsa mot romer. Man hetsar mot romer och judar. Det är ett öppet antisemitiskt och antizigenskt parti. Samtidigt ska man säga att detta är oppositionen.

Det som sker på EU-nivå är att ordförandeskapen rullar vidare. Det är Belgien, Spanien och Ungern tillsammans. Det man inriktar sig på är hur vi ska kunna "mainstreama" arbetet för romernas rättigheter. Det handlar om hur man ska kunna använda strukturfonder bättre och hur vi ska kunna gå vidare med plattformen för romers integrering.

Där är det centralt att Sverige spelar en avgörande roll under våren för att se till att de rådslutsatser som detta slutligen kommer att utmyнна i är bra och effektiva. Som jag var inne på gäller det att vi gör rätt saker på rätt plats. Vi ska fundera på: Vad kan vi använda EU-systemet till, och hur ska det se ut?

Det handlar om att använda det internationella samarbetet för att komma närmare varandra och för att lyfta fram minoriteters rättigheter. Men vi måste också vara tydliga med att stater – och där vill jag återigen understryka det Carina Hägg sade – har det yttersta ansvaret för att mänskliga rättigheter värnas. Men vi kan använda EU-samarbetet och Europarådet för att komma framåt.

Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Det finns olika ambitioner på olika nivåer, och det finns olika ambitioner. Det gäller här i Sveriges riksdag, i Sverige och i andra delar av Europa. Man tror att man gör jättemycket för att man hälsar på judar och romer i ett land i Europa.

I Sverige går vi i täten för mänskliga rättigheter när det gäller romer, andra minoriteter och andra folkgrupper. Det är vad som är så bra med Sverige. Men tyvärr finns det en annan sida i varje samhälle. Det gäller till exempel hur våra institutioner och skolor har behandlat människor. Vi har utredningen att gå till för att få svar på en hel del frågor.

Därför ska vi aldrig vara nöjda. Vi ska alltid sträva vidare, precis som vi är med när det gäller mänskliga rättigheter och FN:s konventioner för barn och kvinnor. Där är det viktigaste för oss att alla människor ska behandlas lika. Därför är det viktigt att värna minoritetspolitik både i Sverige och i EU. Därför är det också bra att ha till exempel den reporter som också ser vad som händer i Ungern med romernas mänskliga rättigheter. De ska respekteras både hemma och ute. Därför tycker jag att detta är viktigt.

Jag tänkte passa på att läsa en rad ur en dikt: Ingen människa är en ö utan en del av en kontinent. Det förklarade en gång den engelska poeten John Donne. Vårt land är likaledes en del av en kontinent. Därför kan inte Sverige isolera sig från vad som drabbar andra folk och minoritetsgrupper i andra delar av Europa och världen.

Anf. 29 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! När jag försökte gå igenom mina anteckningar såg jag att det finns en fråga som jag tror att jag inte riktigt har besvarat. Flera av er har återkommit till den. Det gäller pengarna. Alla är vi överens om att det är bra att vi har åttafaldigt anslaget till minoritetspolitiken under

alliansregeringens första fyra år. Det var ett viktigt arbete vi gjorde för att lyfta minoriteters rättigheter.

Amineh Kakabaveh säger – och hon har helt rätt – att 85 miljoner är gott och väl men att de inte kommer att lösa hela problemet med romernas utanförskap. Det är sant. Det är klart att dessa 85 miljoner handlar just om minoritetspolitiken – om möjligheten att utöva sitt språk och sin kultur och pengar till förvaltningsområden för de minoriteter som har förvaltningsområden. Däremot löser man inte utanförskapet när det gäller skolgång och jobb med bara minoritetspolitiken. Det ska vi inte lura oss att tro.

Allra sist skulle jag vilja ansluta till det som Amineh Kakabaveh talar om, det vill säga att se de individer och människor som detta handlar om. Jag vet att riksdagsledamoten har ett stort engagemang också för kvinnors rättigheter – för tjejers och unga flickors rättigheter. Där har vi ibland slarvat från myndigheternas sida gentemot människor som har flytt från andra länder men också gentemot några av våra minoriteter.

Jag fick berättat för mig av en kvinna som praktiserade på ett socialkontor i Malmö. Hon upptäckte en romsk flicka som var 14 år gammal som inte gick i skolan. Hon hade blivit bortgift enligt romsk tradition. För att göra en lång historia kort slutade ärendet med att man inte gjorde någonting åt det. Kvinnan fick lära sig av sina chefer att om man skulle ingripa i just denna romska familj var det så många andra man behövde ingripa i.

Om man gör så sviker man individens rättigheter. Utgångspunkten måste alltid vara individens rättigheter. Vi ska inte heller ha något slags omvänd förståelse för saker som människor drabbas av.

Jag hoppas att denna debatt kommer att fortsätta. Jag förutsätter att ni som har deltagit i diskussionen kommer att ägna de kommande åren åt att vara en blåslampa på mig och regeringen så att vi gemensamt ska kunna föra frågan framåt. Vi har en historia att skämmas över. Vi ska se till att vi inte också får en framtid att skämmas över.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2010/11:63 till civilutskottet
2010/11:67 till miljö- och jordbruksutskottet

6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2010/11:FPM65 EU:s strategi för Donauregionen KOM(2010)715 till näringsutskottet

Prot. 2010/11:53
3 februari

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.33 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

7 § Frågestund

Anf. 30 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsrådet Tobias Billström, statsrådet Nyamko Sabuni, statsrådet Stefan Attefall, statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd och statsrådet Erik Ullenhag välkomna.

Statsrådet Tobias Billström besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Barnfattigdomen

Anf. 31 ISAK FROM (S):

Herr talman! Medierna har i veckan varit fyllda av Rädda Barnens rapport om de växande klyftorna och den stora och ökande barnfattigdomen i Sverige. Omkring en kvarts miljon barn och ungdomar saknar mat, kläder och skor. Föräldrar har svårt med kostnaden för glasögon, för att inte tala om problemen med skolresor eller semestrar. Det är framför allt barn till ensamstående föräldrar och barn till invandrare som har det värst.

Rapporten lyfter särskilt fram de ökande klyftorna och skillnaderna i landet. De rikare har blivit betydligt rikare, medan de fattigastes villkor i stort sett har varit oförändrade.

Det är ett direkt resultat av regeringens politik. Sänkt a-kassa, massarbetslöshet och utförsäkring av sjuka har tvingat många att söka socialbidrag. Deltidsarbetande kvinnor har tvingats till heltidsarbetslöshet.

Regeringens ungdomspolitik syftar till att förbättra unga människors livsvillkor. Vad avser ungdoms- och jämställdhetsministern att göra för att vända denna dystra utveckling?

Anf. 32 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag har också tagit del av Rädda Barnens rapport. Det är klart att det är oacceptabelt att det finns barn som lever under svåra förhållanden. Men jag tycker att det är lika viktigt att komma ihåg att barnfattigdomen har minskat. Att vissa lever under fattigdomsgränsen när det gäller socialbidragsnormen tycker jag att man ska försöka skilja från den relativa fattigdomen, som innebär att några har blivit rikare, framför allt de som arbetar, i förhållande till dem som är arbetslösa.

I övrigt menar vi att för att komma åt barnfattigdomen måste vi se till att satsa på att fler ska komma i arbete. Bara genom insatser som sänker

trösklarna in till arbetsmarknaden och ger människor, enskilda kvinnor och män, chans att ta sig ut på arbetsmarknaden kan vi komma åt de problem som beskrivs i denna rapport.

Prot. 2010/11:53
3 februari

Frågestund

Anf. 33 ISAK FROM (S):

Herr talman! Regeringens socialbidragspolitik gör det inte lätt för barnen. Fattigdomen påverkar inte bara barn och unga i dag. Den gör det också betydligt svårare för barn och unga att koncentrera sig på det viktiga skolarbetet. Föräldrarnas oro smittar av sig på barnen. De här barnen saknar också det stöd och den hjälp som de behöver i studierna. De får förbereda sig för fattigdomen, som i dag går i arv.

Kommunerna har tagit stort ekonomiskt ansvar under lågkonjunkturen genom egna insatser för utbildning och sysselsättning. Dessutom ökar socialbidragen fortfarande. Därtill har kommunerna tvingats säga upp över 30 000 anställda inom skolan och omsorgen. Självklart slår detta extra hårt mot dem som behöver stödet.

Det här kräver hela samhällets engagemang för att man ska kunna vända den negativa utvecklingen. Åtminstone bör man kunna begära en handlingsplan. Är regeringen beredd att utarbeta en handlingsplan?

Anf. 34 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Isak From har väldigt många olika frågeställningar i ett och samma anförande. Jag ska försöka fokusera på det som var utgångspunkten, nämligen barn som lever under svåra förhållanden.

Arbete är det som lägger grunden för att dessa barn ska få en bättre uppväxt och för att de inte ska ära utanförskapet. När man växer upp i ett område med föräldrar som aldrig haft ett jobb riskerar man att tappa hoppet om framtiden för sig själv och få sämre möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden.

I övrigt har vi uppmärksammat de problem som ensamstående kvinnor och barn till relativt nyanlända invandrare har. Därför har vi till exempel ökat flerbarnstillägget, så att det riktas och når de familjer som oftast behöver det mer. Bostadsbidraget har också höjts. Det är på det sättet vi kan jobba.

Men till syvende och sist handlar det om att ge alla vuxna friska som vill och kan arbeta tillgång till arbete. Det är det regeringen jobbar för.

Återtagandeavtalet med Irak

Anf. 35 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Jag vill fråga migrationsministern om något som närmast har varit en följetong i våra diskussioner under de senaste åren, nämligen återtagandeavtalet med Irak.

Min uppfattning är att avtalet som sådant kringgår asylrätten. Avtalet innebär att Irak ska garantera de återvändande skydd, men man har inte förmåga att göra det. Det leder till att en person som i och för sig anses vara skyddsbehövande kan ges avslag i Sverige och skickas tillbaka, eftersom det finns ett internt flyktalternativ och en regering som lovar att skydda dem.

Resultatet är att en asylsökande inte får skydd i Sverige och inte heller i Irak. Jag vill veta hur ministern vill lösa situationen, så att de personerna inte hamnar i detta moment 22.

Anf. 36 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Sverige har under många år ställt upp för och gett skydd åt många irakier som kommit till Sverige för att ansöka om asyl. Men Sverige kan inte ge skydd åt människor som efter en rättslig prövning bevisligen har saknat asylskäl. Detta är grunden till att vi arbetat för att skapa ett återtagandeaftal med Irak, ett återtagandeaftal av samma typ som vi har med många andra länder.

Detta är naturligtvis någonting som är viktigt och angeläget, men Bodil Ceballos gör flera felslut i sin bedömning, bland annat när hon säger att det här skulle vara felaktigt eller på något vis skulle inskränka asylrätten. Det gör det inte. Människor prövas i Sverige och får ett klart besked om huruvida de får lov att stanna. Men vi kan inte ha en situation där människor som har fått nej på sina asylansökningar stannar kvar i Sverige trots att de har prövats och bevisligen saknat sådana skäl. De människorna måste vi kunna skicka tillbaka till deras ursprungsländer. Regeringen ser gärna att de åker självmant, vilket 5 000 personer också gjort. Men sedan 2008 har 800 personer skickats tillbaka med tvång. Det är en konsekvens av detta.

Anf. 37 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Jag gör inte några felslut, men ministern gör felslut, det ena efter det andra. Jag kan inte förstå att ministern inte ser sambandet med den flyktingpolitik vi har, som säger att den som kan få internt skydd i det egna hemlandet först ska nyttja det. När vi nu har ett återvändandeaftal innebär det att människor kan få avslag i Sverige trots att de egentligen är skyddsbehövande därför att det finns ett internt flyktalternativ. Man skickar tillbaka dem, men Irak kan inte ta emot dem, och då kringgår vi asylrätten.

Nu när vi på omvägar fått veta att ambassad och kanske också annat villkorades av återvändandeaftalet och att syftet var att stoppa flyktingströmmen från Irak, vill jag veta på vilket sätt ministern anser att det är förenligt med Genèvekonventionen eller svensk utlänningslag att stoppa människor från ett visst land från att komma hit, när ministern annars berömmar sig över att vi alltid gör individuella bedömningar.

Anf. 38 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Med tanke på att vi är det land i EU som har tagit emot flest asylansökningar från Irak under de gångna åren kan man fråga sig vilka personer det är Bodil Ceballos syftar på när hon säger att vi har stoppat människor från att söka asyl. Mig veterligen är det ingen. Alla de människor som har kommit till Sverige har fått sin sak prövad om de har lämnat in ansökningar.

Som jag sade inledningsvis handlar detta om ett felslut. Bodil Ceballos utgår från att det är återtagandeaftalet som är grunden för att vi skickar tillbaka människor. Det är det inte. Det är folkrätten. Det är Genèvekonventionen, som säger att envar visserligen har rätt att lämna sin ursprungsstat för att söka asyl någon annanstans, men att ursprungs-

landet också är skyldigt att ta tillbaka sin egen medborgare om denne får nej på sin asylansökan.

I Sverige har vi Migrationsöverdomstolen som sätter praxis. Den är självständig. Det är inte regeringen som gör det.

Ambassadfrågan har absolut inte varit villkorad till några inskränkningar när det gäller människors möjligheter att söka asyl i Sverige. Det får man naturligtvis lov att göra fritt om man kommer hit och lämnar in ansökan. Men man måste också respektera ett avslagsbeslut. Det har möjligen Bodil Ceballos lite svårt med.

Jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting

Anf. 39 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! År 2008 beviljade regeringen 100 miljoner kronor till organisationen SKL för genomförandet av så kallad jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting. Dessa 100 miljoner kom senare att växa till 145 miljoner.

Varför man valde att satsa så mycket skattepengar på just jämställdhetsintegrering är inte helt lätt att bli klok på. Enligt Jämi saknas det nämligen helt svensk forskning kring metoden, och ingen vet egentligen om detta är ett bra och effektivt sätt att förbättra jämställdheten. Det finns säkert ett och annat guldkorn bland de projekt som verksamheten rymmer, men klart är att det på flera håll i landet inte kan beskrivas som någonting annat än ett fiasko.

I en utvärdering från Ljungby kommun konstaterades det att deltagarna inte kunnat se behovet av verksamheten, att man upplevt det som någonting påtvingat uppifrån och att mindre än 30 procent trodde att det skulle leda till ökad jämställdhet.

I Simrishamn har man använt pengarna till att anställa en genuspedagog som har lärt kvinnor att sitta bredbent på en stol och som har hållit kurser i hur man dekonstruerar den så kallade könsmaksordningen genom att mentalt byta kön på matsalsbestick.

Nu har man ytterligare ökat resurserna, med 80 miljoner kronor, till den här verksamheten. Därför skulle jag vilja fråga jämställdhetsministern om hon anser att programmet för hållbar jämställdhet verkligen är det bästa sättet att förbättra levnadsvillkoren för Sveriges kvinnor och om det har varit klokt att spendera 225 miljoner kronor på det.

Anf. 40 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag vill tacka Mattias Karlsson för denna viktiga fråga. Jag tror eventuellt att Mattias Karlsson har läst en utvärdering av projektet som jag själv inte har tagit del av. Den del av utvärderingen som jag har läst handlar nämligen framför allt om att det har varit många stora framgångar på det området.

Vi kan bara konstatera att välfärdstjänster i vårt land inte är jämställda. Omsorgen till de äldre ges inte på lika villkor, om man tittar könsmässigt. Män får mer och tidigare omsorg än kvinnor. Vår skola är inte jämställd. Man har i ett projekt konkret kunnat se att pojkar får så mycket hjälp att det slutar med att läraren gör pojkarnas skrivläxa medan flickorna kämpar med sina läxor. Därmed utvecklar flickorna läsförstågan och skrivförmågan mycket snabbare än killarna. Och vården, inte

minst, har vi följt i många år. Kvinnor och män får inte vård på lika villkor.

Detta handlar om en kvalitetsfråga. Vår sjukvård, omsorg och skola kommer aldrig att hålla den höga kvalitet som jag vill att den ska hålla om vi inte kan garantera att både flickor och pojkar och både män och kvinnor får välfärdstjänster på lika villkor. Därför satsar vi dessa pengar. Det gör vi för att utveckla arbetsmetoder och utveckla statistik och därmed också kunna ifrågasätta: Varför ser det olika ut? Och vad kan man göra åt det? De här pengarna har gjort en stor nytta.

Anf. 41 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Jag tackar för svaret, men jag beklagar att jämställdhetsministern inte är beredd att se mer nyktert och självkritiskt på de prioriteringar man gjort och den verksamhet som man har bedrivit.

Jag beklagar också att den borgerliga regeringen har valt att bygga vidare på den verklighetsfrånvända, flummiga och radikalfeministiska jämställdhetspolitik som lanserades av tidigare vänsterregeringar.

Min och Sverigedemokraternas uppfattning är att vi inte behöver fler genuspedagoger, genuscoacher och jämställdhetspiloter som genuscertifierar barnböcker och byter kön på bestick i en närmast totalitär anda. Vad vi i stället behöver är ökade anslag till forskning kring kvinnosjukdomar och krafttag mot den grasserande våldtäktsepidemin, det hedersrelaterade förtrycket och den utbredda psykiska ohälsan bland unga kvinnor.

Anf. 42 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Återigen ser vi på kvalitetsfrågan på olika sätt, Mattias Karlsson och jag. Jag menar att kvalitet inom välfärdstjänster handlar just om hur det faller ut för män och kvinnor, vare sig det handlar om skola, omsorg eller sjukvård.

Det finns många goda exempel för Mattias Karlsson att ta del av när det gäller hur jämställdhetsintegrering och de pengar som regeringen har satsat faktiskt lett till bättre verksamheter när det gäller både ledarutbildningar och chefsutbildningar. Vi vet också att förändringsarbete, vare sig det gäller jämställdhet eller miljöfrågor, handlar om ledarskapsfrågor, att den som bedriver verksamheten också kan se de kvalitetsbrister som finns. I det här fallet är bristen på jämställdhet en av de brister som finns när det gäller kvalitet i våra välfärdstjänster.

Det här är ett arbete som måste fortsätta att utvecklas. Jag skulle önska att Mattias Karlsson kunde vara med i denna kamp, så att vi kan garantera att våra medborgare, oavsett kön, faktiskt får tillgång till vård, omsorg och skola på lika villkor.

Bostadsmiljöpremie

Anf. 43 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Stefan Attefall. Förra året drogs det av räntor för 80 miljarder. Snart är det uppe i 144 miljarder. RUT och ROT kostade 14–15 miljarder. KD vill till och med ha skatteavdrag för välgörenhet.

Vi vill satsa medel för att rusta upp de befintliga bostadsbestånden i miljonprogramsområdena. Hyresgästföreningen redovisar att 650 000 lägenheter är i behov av upprustning i miljonprogramsområdena. Och 350 000 av dessa behöver renoveringar just nu. Miljonprogramsområdena behöver bland annat klimatsäkras – det handlar alltså om energieffektivisering – och miljöupprustas.

Min fråga är: Är statsrådet beredd att också ha en bostadsmiljöpremie, precis som man hade en miljöbilspremie?

Anf. 44 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Först och främst ska man inte, tror jag, blanda ihop alltför många saker. Räntheavdrag är en viktig del för att åstadkomma rimliga boendekostnader och också för att vi ska få en bra nyproduktion. Jag tror att det är viktigt att komma ihåg att ROT- och RUT-avdragen har som sin främsta funktion att man ska undvika svartarbete. Dessutom skapar det nya arbetstillfällen.

När det gäller upprustning av miljonprogramsområdena pågår ett arbete i Regeringskansliet. Vi har skrivit i vår budgetproposition att vi ska analysera den fysiska och boendesociala miljön i miljonprogramsområdena. Det arbetet pågår. Bland annat reser jag runt bland miljonprogramsområden för att just studera hur arbetet går med den fysiska upprustningen men också hur man utvecklar de boendesociala frågorna.

Jag brukar vara mycket tydlig med att betona att ansvaret för upprustning av bostäder alltid åligger fastighetsvärden, fastighetsägaren. Vi ska inte skapa en situation där de som inte sköter sin upprustning tror att det finns pengar att hämta, så att de därmed skjuter fram upprustningen eller undviker att ta det ansvar som åligger dem själva som fastighetsägare.

Sedan finns det många generella metoder vi ska ha för att skapa en bra klimat- och energipolitik även när det gäller rustning av bostäder.

Anf. 45 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Vi vet att både staten och riksdagen har kommit överens om att vi ska ha ett delat ansvar för att rusta upp miljonprogramsområdena. Det handlar alltså inte bara om fastighetsägarna. Har man åtagit sig uppdraget måste det också fullföljas. Detta är väldigt viktigt.

Statsrådet menar att man blandar de olika sakerna. Det är inte så. KD är generöst på vissa områden. Men det finns andra områden som faktiskt är viktiga, inte minst ur medborgarnas synvinkel. Miljön är väldigt viktig. Det borde vara en hjärtefråga för statsrådet. Frågan är vad man gör för att det här problemet ska lösas. Annars kommer vi att ha social housing, precis som i andra EU-länder och i andra europeiska länder.

Anf. 46 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Vi ska ha långsiktiga och tydliga spelregler. Det är oerhört viktigt. Vi måste också ha en tydlig rollfördelning. Vad ligger på mig som fastighetsägare? Vad ligger på staten? Vad ligger på kommunen? Här vill jag medverka till att undvika just den ryckighet och oförutsägbarhet som präglade mycket av politiken tidigare när det fanns olika typer av statliga bidrag för olika ageranden under olika tidsperioder. Jag tror inte på en sådan politik.

En bra miljö och en bra energianvändning får vi framför allt genom att ha tydliga normer när man rustar upp bostäder och när man bygger nya bostäder men också genom exempelvis en generellt bra koldioxidbeskattning. Erfarenheterna vi har från tidigare visar på att vi ska ha en tydlig rollfördelning och långsiktighet i vår bostadspolitik.

När jag reser runt bland miljonprogramsområdena träffar jag oerhört många ambitiösa fastighetsägare som sköter sina fastigheter mycket bra. Dem ska vi uppmuntra. Jag tror att problemet är hanterbart om vi ger goda och bra förutsättningar för dem att ta sitt ansvar.

Sedan ska vi identifiera vilken roll staten kan ha för att underlätta och hjälpa till på olika sätt. Men jag vill undvika att vi kommer tillbaka i ett bidrags- och subventionstänkande som präglade politiken förr i tiden.

EU-ländernas ansvar för asylsökande

Anf. 47 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Billström. Förra året sökte 31 819 personer asyl i Sverige. 36 procent av dem beviljades uppehållstillstånd under förra året. Sverige var förra året också det tredje största asyllandet i Europa – Frankrike och Tyskland ligger före. Det tycker jag är bra. Jag är stolt över att vi har det engagemanget och att vi tar det ansvaret. Men Sverige kan inte hjälpa alla. Det måste finnas fler som delar på ansvaret. Min fråga till ministern är: Vad kommer statsrådet att göra för att fler länder i EU ska ta ett större ansvar?

Anf. 48 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att jag delar Eva Lohmans stolthet över att vi kan ställa upp och hjälpa människor som har det svårt i vår värld, men precis som frågeställaren säger finns det också begränsningar.

Dessa begränsningar handlar om att vi i dag är medlemmar i Europeiska unionen. Vår asylpolitik är på papperet gemensam i hela unionen. Vi har dock en ojämn fördelning när det gäller ansvaret, och det måste rättas till.

Den lösning som regeringen siktar på handlar om att skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem där staterna delar på ansvaret, har en jämnare fördelning och också en likabehandling när det gäller prövningen av asylansökningar. Det ska alltså inte spela någon roll var man lämnar in sin ansökan; den ska behandlas likadant.

Vi arbetar för detta, och under det svenska ordförandeskapet i EU antogs också det så kallade Stockholmsprogrammet – EU:s femårsprogram – som kommer att bereda vägen för att detta ska kunna genomföras. Det åvilar EU-kommissionen att ta fram planerna för detta, och än så länge är det en bit kvar på vägen innan vi har nått fram. Men vi har gott hopp om detta.

Anf. 49 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Tack för svaret! Jag ser fram emot att höra mer och få en redovisning av det arbetet i framtiden.

Anf. 50 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Min fråga är till Nyamko Sabuni.

Jag har mött en del elever i Uppsala som anger att de har gått för länge i en så kallad introduktionsklass. De menar att detta har varit negativt för dem.

Delar ministern den uppfattningen?

Anf. 51 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag delar uppfattningen att det är olyckligt att en nyanländ elev placeras i en introduktionsklass. Jag har själv erfarenhet av att som tolvåring komma till Sverige utan språket och så vidare, och jag tror att en del av styrkan med min introduktion var att jag blev placerad i ett klassrum med barn som talade svenska.

Att ha nyanlända barn i introduktionsklasser alldeles för länge tror jag bara hämmar deras möjligheter till lärande och framför allt deras möjlighet att praktisera svenska, få höra svenska och umgås med barn som talar svenska.

För några år sedan, under den förra mandatperioden, kom Skolverket med riktlinjer om hur man skulle introducera nyanlända elever. Dessa verkar tyvärr ha blivit pappersprodukter i många kommuner, men jag skulle verkligen önska att fler skolor i vårt land såg till att nyanlända barn fick ett hemklassrum där de umgås med barn som talar svenska. Självklart kommer de även att behöva extra stöd och resurser, och det kan man anpassa från elev till elev.

Jag håller alltså med om att introduktionsklasser är skadligt för läran- det när det gäller många av de här barnen.

Anf. 52 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Sverige har inte varit tillräckligt bra när det gäller att inhämta kunskaper från hemländerna om de barn som har kommit till Sverige. En sådan kartläggning är mycket viktig så att man vet på vilken nivå barnen står.

Min fråga till ministern är: Hur ser ministern på detta? Hur kan man förändra så att det blir en lite bättre kartläggning av kunskaperna från hemlandet så att barnen får en adekvat utbildning?

Anf. 53 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! I vårt skolsystem finns det ett väldigt starkt fokus på att man går i en viss årskurs utifrån hur gammal man är. Jag tror att det är väldigt fel, för vi ser att en stor del av invandringen till vårt land i dag handlar om flyktingar från länder som har varit krigsdrabbade i många, många år och där skolsystemet inte alls fungerar. Det är klart att det är väldigt viktigt att kartlägga kunskapsbakgrund hos varje barn som kommer till vårt land.

Jag tror också att detta är en del av problemet. När man inte kartlägger skolbakgrunden hamnar alla nyanlända i en gemensam introduktionsklass, vilket också betyder att de inte får den hjälp och det stöd som de behöver för att återhämta sig och hinna i kapp sina klasskamrater.

Faktum är att det räcker att man kommer till Sverige i sjuårsåldern. Om inte skolan tar emot de här barnen på rätt sätt har man redan då missat tillräckligt mycket för att inte hinna i kapp. Kanske är det också en del av förklaringen till varför Sverige tappar i rankning när vi jämförs med andra länder.

Här finns alltså fortfarande mycket kvar att göra, och jag hoppas att jag tillsammans med kommunerna kan ta tag i detta och se till att det blir bättre för dessa barn.

Planering för gemensamma samlingslokaler

Anf. 54 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till plan- och bostadsministern Stefan Attefall.

Den svenska demokratin är intimt förknippad med vad som hände i slutet av 1800-talet då väckelserörelsen, arbetarrörelsen och nykterhetsrörelsen växte fram och då människor engagerade sig för att få andra levnadsvillkor. Man kände en delaktighet i samhället.

En del av dessa rörelser handlade om att bygga och förvalta egna lokaler där människorna kunde samlas. Folkets Hus-rörelsen växte fram, så även bygdegårdar, frikyrkor och så vidare.

Ett problem i dagens samhälle, som jag ser det, har att göra med min profession som före detta planarkitekt, och det är att i en del av de nya bostadsområdena som växer fram ser vi att det inte finns någon sådan mark avsatt, till exempel allmänt ändamål, A-tomt eller C, vilket betyder centrumbebyggelse. Detta gör att man får ha kyrkor, moskéer, dagis och så vidare i lägenheter eller källarlokalerna, vilket är planstridigt.

Min fråga är: Vad tänker plan- och bostadsministern göra åt detta?

Anf. 55 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Tack för frågan!

Det är självklart oerhört viktigt att det finns samlingslokaler, inte minst så att man kan utöva sina demokratiska rättigheter och samlas för att bedriva föreningsliv, verksamhet i trossamfund och politiska partier etcetera. Det är inte bara lokaler som ibland är en bristvara; det är också tillgången på allmänna ytor.

Jag håller med om vikten av att man tänker på detta när man planerar bostadsområden och stadsdelar. Det här är en fråga som vi borde försöka få en levande diskussion om bland stadsplanerare i kommunerna som är de som arbetar med de här frågorna.

Sedan är frågan vad staten ska styra i detta. Vad ska staten göra utifrån plan- och bygglagen och liknande? Jag tror ju att man i första hand måste arbeta för att det är ett kommunalt ansvar. Det är i kommunerna man måste föra den här diskussionen, och man måste också fundera på hur mycket man ska detaljreglera från statens sida.

Jag välkomnar debatten, och jag tycker att det är en viktig diskussion att föra. Jag hoppas att man också kan föra diskussionen ute i kommunerna. Sedan får vi fundera på, också i samråd med kommunerna, om det finns någonting vi kan göra från statens sida i samband med ny plan- och bygglag och liknande för att underlätta processen.

Det är ett angeläget ändamål, men jag tror att man ska ligga på framför allt på den kommunala nivån. Det är där makten över stadsplaneringen finns.

Prot. 2010/11:53
3 februari

Frågestund

Anf. 56 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Herr talman! Det är viktigt att man vet var politikens gränser går. Det håller jag med om. Vi ska inte gå in och detaljstyra.

Vad jag ville med den här frågan var att uppmärksamma vår plan- och bostadsminister på att detta är ett problem i de nya områdena. Till exempel i Hammarby Sjöstad har man skolor i lägenheter, och vi ser det i andra områden.

Jag tror därför att det är viktigt att vi åtminstone lyfter upp den här diskussionen för att tala om att behovet av samlingslokaler är lika stort nu som det var vid 1800-talets slut när man byggde vår svenska demokrati. Dessa lokaler behövs för att folk ska kunna samlas. Det handlar om samlingslokaler, kyrkor, moskéer och så vidare.

Jag är glad att ministern tar detta på allvar och för frågan vidare.

Anf. 57 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag lovar att ta upp den här diskussionen med kommunerna när jag träffar dem, för jag tror att det är viktigt att man lyfter debatten och håller medvetandet högt, inte minst när man planerar de här nya områdena, vilket nu görs på många håll.

Vi hoppas att det ska bli många nya bostäder byggda den närmaste framtiden, och då är det angeläget att få in diskussionen i det sammanhanget.

Felaktiga särskoleplaceringar

Anf. 58 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Som centerpartist och med ett starkt engagemang för alla barns rätt till kunskap skulle jag vilja ställa min fråga till statsrådet Nyamko Sabuni.

De senaste veckorna har man uppmärksammat de felaktiga placeringar eller felaktiga mottaganden i särskolan som många barn har råkat ut för. Andelen har ökat dramatiskt under de senaste åren.

Jag vill först betona att särskolan givetvis är en väldigt viktig och bra skolform för dem som behöver den, men med anledning av bristfälligt underlag och kanske ibland också alltför stor lättja har barn mottagits i särskola, kanske också för att underlätta för den ordinarie skolan.

För dessa barn och ungdomar finns få chanser till vidare utbildning och möjligheter på den ordinarie arbetsmarknaden. I den nya skollagen finns förändringar som syftar till att ge ett mer rättssäkert mottagande, och det finns förslag om olika sätt, men det handlar ju om framtiden. För mig räcker inte det. Vad gör vi i dag åt alla de barn som har placerats felaktigt i särskolan, och hur får de en chans till upprättelse och chans till kunskap?

Min fråga är: Vad avser ministern att göra åt detta?

Anf. 59 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Jag vill också understryka det Ulrika Carlsson började med att påpeka: Särskola är en viktig skolform och en väldigt bra skolform för barn med utvecklingsstörning.

Jag tycker också att den kritik som Skolinspektionen och andra myndigheter nu har lagt fram när det gäller de undermåliga utredningar som kommunerna gör innan man placerar de här barnen i särskolan är väldigt oroande.

Detta är ett kommunalt ansvar, och det är kommunerna som själva kan bestämma om de vill göra dessa utredningar på nytt. Men efter den stora kritik som har kommit skulle jag vilja uppmana kommunerna att faktiskt ge alla barn en chans till ny utredning för att kunna se att rätt barn är placerade i rätt skolform.

Är det så att kommunerna inte tar det ansvaret skulle jag vilja uppmana föräldrarna att faktiskt kräva att kommunerna gör en ny utredning av deras barn. Detta är mindre bra, tycker jag, för det skulle betyda att om man får en rättssäker utredning eller inte beror på var i landet man bor. Det är mindre bra.

Jag skulle vilja uppmana kommunerna att faktiskt titta igen på de här utredningarna så att de kan försäkra föräldrarna att de här barnen har hamnat rätt.

Anf. 60 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret. Centerpartiet har lyft fram frågan om en sanningskommission om särskolan, just för att utreda vad det var som gick fel. Varför blev allt fler barn placerade? Det är lätt att göra antaganden av olika slag om just den placeringsökning som skedde från 1990-talet och framåt.

Vi anser att de som felaktigt har mottagits i särskolan borde ha rätt till en skraddarsydd vuxenutbildning, till lärlingsutbildning och till särskilt stöd av olika slag, också med hundra procents ersättning eller hundra procents studiebidrag för att inte själva behöva bekosta åtgärderna av det fel som samhället har åsamkat dem.

Att åtgärda problemen för att få en mer rättssäker prövning till särskolan är viktigt, men finns det just för dem som har hamnat fel i systemet och som nu på olika sätt försöker komma in på arbetsmarknaden insatser som Centerpartiet har föreslagit som ministern tycker låter intressanta att titta vidare på?

Anf. 61 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Herr talman! Återigen vill jag säga att särskolan är en viktig skolform, men det bär också med sig konsekvenser när man hamnar i den skolformen. Det innebär att inga andra möjligheter till vidareutbildning efter gymnasiesärskolan finns. Alla dörrar är stängda.

Jag skulle vilja göra upp med den förlegade syn på utvecklingsstörda som vi har i dag i vårt samhälle. Det är faktiskt snart den enda grupp där vi bedömer personerna som en grupp och inte som individer. Därför har vi börjat vidta åtgärder för att öppna upp utbildningsmöjligheter också för den gruppen. De ska testas individuellt för att just underlätta deras möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden.

Jag vill gärna se att lärlingsutbildningar och yrkesutbildningar öppnas upp också för denna grupp, att vi organiserar utbildningarna på det sättet att också denna grupp kan finna sin väg in i dem och vidare ut på arbetsmarknaden. Kanske behövs det längre tid. Kanske behövs det en annan sorts handledning. Där kan både de offentliga arbetsgivarna och privat näringsliv göra stora insatser för att se till att lärlingsutbildningar och yrkesutbildningar också öppnas upp för den här gruppen. Det är ett viktigt arbete vi har framför oss. Men, som sagt, vi öppnar upp vägarna också för denna grupp.

Stödet för demokrati i Egypten

Anf. 62 CARINA HÄGG (S):

Herr talman! Jag har en fråga av mer övergripande natur så det är väl statsrådet Billström som ska svara.

Jag tycker att det är viktigt att vi uppmärksammar att människor i en tid när frustrationen växer över fattigdom, orättvisa och diktatur samlas på gatorna och protesterar. Människor längtar efter demokrati och rätts-säkerhet. Man vill ha fria medier. Vi ser hur journalister fångslas i dag i Egypten. I den tiden riskerar vår regering att göra ett historiskt misstag, att inte ställa sig på den sidan, utan ställa sig på andra sidan, den som vill vänta och se. Det vill också Mubarak. Han vill vänta och se. Han vill vänta ut den folkliga vrede som vi nu ser prov på.

Jag tycker att det är viktigt att vi som nation men också inom de ramar vi har inom Europeiska unionen använder de instrument vi har för att stödja och ta vara på den här möjligheten att bryta upp diktaturena och bidra till demokrati.

Jag känner också frustration över att regeringen inte använder sig av den möjligheten utan har intagit den här vänta-och-se-linjen. Man borde ha kallat upp Egyptens ambassadör för ett allvarligt samtal. Men då måste man ju ha någonting att säga. Man borde använda toppmötet som kommer, kraften i EU:s institutionella strukturer.

Jag vill ge regeringens företrädare här en möjlighet att vara tydlig och ställa sig på rätt sida, på demokratins sida, och respektera mänskliga rättigheter och folkets vilja till förändring.

Anf. 63 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Regeringen följer mycket noga utvecklingen i Egypten, liksom i övriga länder i Nordafrika där det nu pågår transitionsrörelser. Egypten är naturligtvis ett land av mycket central betydelse i regionen, i arabvärlden och i Afrika. Det är också ett land med ett mycket stort behov av reformer på det politiska området och när det gäller mänskliga rättigheter. Denna uppfattning är inte Sverige ensamt om. Tvärtom har EU:s utrikesminister så sent som för ett par dagar sedan tagit tydlig ställning å unionens vägnar för transitionsrörelser.

Det är också viktigt att peka på att det egyptiska folket faktiskt är de som i sista hand har att fatta sina egna beslut. Vi kan inte på någon sorts nykolonialt eller patriarkalt sätt peka med hela handen, varken här i Sverige eller från Europeiska unionens sida, och tala om vilken väg som man ska välja.

Däremot är det viktigt att klargöra en sak. Vi beklagar naturligtvis de dödsoffer som har krävts och som fortsätter att krävas i samband med demonstrationerna i Kairo och de inskränkningar som har följt av friheten bland annat på nätet. Sådana saker måste man naturligtvis ta tydlig ställning till. Det gör också regeringen.

Anf. 64 CARINA HÄGG (S):

Herr talman! Det här var inte det tydliga svar som jag hade hoppats på. Vi ser ett väldigt snabbt förlopp. Det är svårt att följa, men regeringen har en unik möjlighet att också få en bra information om vad som händer och också kunna bedöma framtiden. Jag tycker att vi nu har fått så mycket information – det hade vi redan för någon dag sedan – att det skulle vara självklart att säga att Mubarak inte är den person som har förtroende bland folket att leda en demokratisering. Tvärtom är han sedan årtionden tillbaka en av dem som har befast en diktatur.

Vi har vetat om de här bekymren, vi har vetat om problemen, men vi har inte agerat med tillräcklig kraft. Nu har vi en möjlighet. Då får vi inte begå ett historiskt misstag. Var tydliga! Kräv rättvisa fria val! Vi måste vara väldigt klara över vilka ord vi använder, men också instrumenten. Jag hoppas att regeringen är tydlig inför toppmötet och att också EU får en tydlig röst. Det växer en frustration och en besvikelse i den här regionen. Det är inte bara Tunisien och Egypten. Vi ser det hända också i Algeriet och Syrien. De måste få stöd av Sveriges regering.

Anf. 65 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det tål att upprepas det jag sade nyss, det vill säga att det varken är den svenska regeringen eller någon annan regering i världen som ska uttala sig i de här frågorna och bestämma hur det egyptiska folkets framtid ska se ut. Det ska faktiskt det egyptiska folket självt göra. Jag tror att Carina Hägg nog skulle hålla med mig om att vi inte skulle vilja att någon annan pekade ut vilken riktning vi ska ta här i Sverige. Det är vi fullt kapabla och kompetenta att göra själva.

Däremot måste man naturligtvis alltid stå upp för yttrandefriheten och stå upp för rättigheten att i fria val få lov att utse sina representanter. På den punkten är både Sveriges regering och Europeiska unionens regeringar väldigt tydliga. Vi har naturligtvis all anledning att kritisera när våldsamheter äger rum som går ut över fredliga proteströrelser. Det gör vi också i det här sammanhanget. Men jag tycker att det är angeläget att peka på att det är det egyptiska folket som faktiskt självt ska få lov att bestämma om sin framtid. Det ska de få lov att göra helt på egen hand.

Reparation av tunnlarna i Graversfors

Anf. 66 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag vill fråga statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd angående reparationerna av tunnlarna i Graversfors.

För tre år sedan upptäckte Trafikverket att taket i järnvägstunnlarna, som alltså ligger norr om Norrköping, höll på att rasa in. Efter detta har reparationer utförts vid flera tillfällen. Den som kommer nu är den sista reparationen men också den största. Det är förstås mycket glädjande att

man nu kommer att reparera tunnlarna. Det är inte bara det att tunnlarna kommer att repareras till ett betydligt bättre skick än tidigare utan också att tågen kommer att kunna köra snabbare, från dagens hastighet på 70 kilometer i timmen till 160 kilometer i timmen.

Ett antal resenärer har kontaktat mig och undrat hur detta omfattande arbete kommer att påverka deras resor under renoveringsarbetet. Det är min fråga till statsrådet.

Anf. 67 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, för frågan! Här har vi ett tydligt exempel på vad som händer och vad som kommer att behöva hända när vi tar hand om stora underhålls- och renoveringsobjekt. Det här kommer konkret att innebära att stambanan stängs av under ett antal månader, vilket kommer att innebära stora konsekvenser för människor som arbetspendlar men också för företag med behov av godstransporter.

Under tiden blir det busstransporter för dem som arbetspendlar. Jag kan också nämna att ett företag som ligger längre bort, som ABB i Ludvika, nu får gå in och renovera och rusta upp bärigheten på bansträckningen mellan Flen och Oxelösund för att kunna få ut sina transformatorer till Oxelösunds hamn i stället för till Norrköpings hamn.

Ja, det kommer att bli problematiskt men så oerhört mycket bättre efter sommaren när det här väl är gjort.

Anf. 68 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack för ett uttömmande svar! Nu vet jag vad jag ska svara när folk frågar: Den som väntar på något gott ...

Vitbok om romernas situation i Sverige

Anf. 69 ANNA STEELEKARLSTRÖM (FP):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till integrationsminister Erik Ullenhag.

Det handlar om att regeringen nu ska komma med en vitbok om romernas situation i Sverige under 1900-talet. Min fråga är vad som är syftet med denna vitbok, och varför kommer den just nu?

Anf. 70 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Vi har en historia vad gäller romer i Sverige och i andra europeiska länder som vi faktiskt inte har någon anledning alls att vara stolta över. Romerna var en av de grupper som utrotades i nazisternas förintelsläger. Det brukar ibland talas om den bortglömda Förintelsen. Men Sverige har också en historia där vi har mycket att be om ursäkt för och fundera över. Romer tvångssteriliserades i vårt land, framtogs möjligheten att själva skaffa barn, förvägrades skolgång och förnekades möjligheten att rösta i val. Det är den historia vi har.

Ibland kan man fundera över om man ska gräva i historien eller inte göra det. Jag tillhör dem som tror att det är rätt bra att dokumentera vad som har skett, också erkänna från statens sida vad som har skett, för att sedan sätta punkt och gå vidare. Det är en förutsättning för att klara av att

Frågestund

Anf. 71 ANNA STEELEKARLSTRÖM (FP):

Herr talman! Kommer vitboken att leda till konkreta åtgärder för att förbättra romernas situation?

Anf. 72 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Vitboken kommer att handla om vad som historiskt har skett. Men vi kan inte slå oss till ro med det därför att vi är i en situation där det fortfarande finns ett mycket stort utanförskap i den romska gruppen. Det är hög arbetslöshet. Det finns ett arv med många romska barn som faktiskt aldrig går ut grundskolan med godkända betyg. Det finns en rätt omfattande diskriminering i vårt samhälle av den romska gruppen.

Från regeringens och min sida kommer vi att parallellt med att vi tar fram vitboken behandla de förslag som har kommit in till Delegationen för romska frågor för att se hur vi kan gå framåt. I grunden är det klart att romers rättigheter handlar om mänskliga rättigheter och individers rättigheter.

Jag delar den målsättning som Delegationen för romska frågor har haft, nämligen att vi ska stänga det så kallade välfärdsgapet. Om 20 år ska de romska barn som föds i dag ha samma möjligheter som vem som helst annars i vårt samhälle.

Parkeringsstillstånd för rörelsehindrade

Anf. 73 AGNETA LUTTROPP (MP):

Herr talman! Min fråga är till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd.

Det kom ett mejl från ordföranden i Föreningen för de Neurosedynskadade. Mejllet handlade om parkeringsstillstånd och det direktiv som har gått ut från Transportstyrelsen och i förlängningen Näringsdepartementet. Där framgår att man inte får parkeringsstillstånd om man kan ta sig fram 100 meter. Det här är otroligt besvärande för dem som har problem med överdelen av kroppen, bland annat att betala.

Hur är det här förenligt med de handikappolitiska målen om delaktighet och tillgänglighet? Är direktiven möjliga att förbättra, det vill säga tas bort?

Anf. 74 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Agneta Luttröpp tar upp en angelägen fråga. Vi hade den uppe på frågestunden förra veckan.

När det gäller parkeringsstillståndens syfte, framför allt för människor med rörelsehinder, finns det i dag en möjlighet och trygghet i att veta att om jag har behov av att ta mig fram med bil ska jag också få tillgång till en plats där jag säkert kan parkera nära där jag behöver kliva av och ofta med större utrymme.

Eftersom kommunerna över hela landet har valt att tillämpa reglerna så olika har Transportstyrelsen valt att förtydliga dem. Det är vad Transportstyrelsen har gjort för att det inte ska råda någon rättsosäkerhet däremellan.

En annan del som är problematisk och som vi möjligtvis får ta upp i nästa anförande är att man ibland tror att ett parkeringstillstånd är lika med avgiftsbefrielse. Så är det inte. Avgifterna sätts i varje kommun, men i dag tar 90 procent av kommunerna inte ut någon avgift. Där är det inte ett problem.

Anf. 75 AGNETA LUTTROPP (MP):

Herr talman! Problemet är när det kommer direktiv att det ofta blir ett tak. I Tyskland har man lagstadgat på så sätt att det inte kan vara olika. Där har alla tillstånd.

I fråga om avgift är det självklart upp till kommunerna. Det är positivt att veta att de flesta inte tar ut avgift, men det är självklart att det är upp till varje kommun.

Jag undrar om vi skulle våga fatta ett beslut som man har gjort i Tyskland.

Anf. 76 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tror att vi alla förstår problemet. Ibland handlar det inte bara om att ta sig fram med fötter och ben. Vi som kan göra det får vara glada. Nästa del är frågan hur jag klarar mig i övrigt.

Diskussionen har uppstått just när det gäller neurosedynskadade. Frågan var om vi kan tänka ungefär som i Tyskland. Det är ganska mycket som är olika med Tyskland. Det är inte bara fråga om att införa en lag.

Det som också har pågått under en längre tid är diskussioner med Sveriges Kommuner och Landsting. Det handlar inte bara om handikapp-tillstånden. Det handlar om människor som ställer sig på parkeringsplatser där de inte ska stå. Det finns en handel med parkeringstillstånd. När det gäller specifikt de neurosedynskadade vet jag att en uppvaktning är på gång med departementet. När vet jag inte, men frågan diskuteras. Det är tillräckligt illa för dem som inte får den rörelsefrihet så som det är tänkt.

Stöd till byggande av religiösa samlingslokaler

Anf. 77 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Den 26 januari kunde vi läsa i Expressen en debattartikel av Stefan Attefall. I denna artikel skriver bostadsminister Attefall att religiösa gudstjänstlokaler såsom kyrkor och moskéer har en viktig roll och en trygghetsbärande plats i samhället. Samtidigt pekar flertalet rapporter och avhandlingar just på att moskéer fungerar som samlingsplatser för extremister som söker rekryter.

Min fråga till Stefan Attefall är om han tycker att det är statens uppgift att ta ansvar för byggandet av religiösa samlingslokaler när gjorda undersökningar och avhandlingar ofta påtalar att det är främst moskéer som riskerar att fungera som grogrund för extremister.

Anf. 78 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag håller fast vid att religiösa lokaler är viktiga som trygghetsskapande samlingsplatser som ofta är en bas för en stor del av de sociala aktiviteter som många kyrkor och samfund har. Det gäller alla

kyrkor och samfund. Jag tror också att det är viktigt att den typen av lokaler finns.

I artikeln lyfte jag upp den frågan, och jag lyfte också upp diskussionen om hur man kan hjälpa till så att det finns gudstjänstlokaler för alla de nya svenskar som har kommit till Sverige. Det gäller både dem med kristet ursprung och dem med muslimskt ursprung. Det är en diskussion som jag tycker är värd att föra. Det är också viktigt att inse att självklart har varje organisation och varje samfund sitt eget ansvar för sina egna lokaler. Vi kan alltid diskutera hur vi på olika sätt kan stödja dem. Vi stöder i dag kulturinstitutioner, idrottsanläggningar, verksamhet för barn, sociala organisationers verksamhet och också trossamfunds verksamhet med bidrag. Så fungerar det svenska regelsystemet. Det är rimligt.

Anf. 79 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Jag tackar för svaret!

Jag håller med Attefall om att samlingslokaler fyller en viktig roll i samhället. Ska jag tolka svaret som att det är din uppfattning att statliga stöd ska ges till trossamfund trots att risken är uppenbar att de kan fungera som rekryteringsplatser för extremister? På vilket sätt menar du att detta går hand i hand med att bekämpa extrema grupper?

Anf. 80 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Staten ger stöd till trossamfund redan i dag. Det har vi gjort under årtionden.

Det är också viktigt att markera att man inte ska diskutera religiös verksamhet enbart i form av några extremister, oavsett om de bränner koranen i USA eller om de slänger en bomb i Allahs namn. Det är inte den vanliga religiösa verksamheten. Man ska vara tydlig med att extremister finns överallt i politiken, i religiösa sammanhang och i många andra sammanhang. De ska bekämpas med kraft.

Försök inte dra alla samfund över en kam och påstå att det i alla moskéer förekommer människor med terroristiska böjelser. Det är att förvanska och förgrova debatten alltför mycket.

Upprustning och energieffektivisering av miljonprogrammet

Anf. 81 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Stefan Attefall.

På vilket sätt anser bostadsministern att vi kan skapa incitament för fastighetsägare att frivilligt investera i upprustning och energieffektivisering av miljonprogrammets bostäder?

Fastighetsägarna och de allmännyttiga bostadsföretagen förfogar över ungefär en miljon lägenheter i det så kallade miljonprogrammet, som byggdes åren 1960–1975. Av dem är det bara 20 procent som någon gång under den tiden har rustats upp och renoverats. Bortemot 800 000 hushåll står inför en mer eller mindre omfattande ombyggnad av sin bostad. Men det förefaller som att det finns mekanismer i ägandeförhållanden och i relationen mellan fastighetsägare och hyresgäster som hittills har hindrat en önskad utveckling.

Herr talman! Behovet av upprustning, modernisering och framför allt energieffektivisering är väl känt, och vår regering arbetar med frågan. Bostadsministern är säkert lika angelägen som vi i Centerpartiet är om att detta arbete ska påbörjas snarast, och egentligen borde det ha gjorts för länge sedan.

Prot. 2010/11:53
3 februari

Frågestund

Anf. 82 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Som jag nämnde i mitt tidigare svar analyserar vi just nu situationen i miljonprogramsområden när det gäller både den fysiska och den boendesociala miljön, och då kommer också frågan upp om det upprustningsberg som ligger framför oss. Eftersom det är så många bostäder som byggdes under samma tidsperiod ska många av dem nu rustas upp framöver. Det har påbörjats på många håll och görs med stort engagemang och framgångsrikt, och på andra håll ligger man mer efter.

Min bedömning är att man i allt väsentligt har de ekonomiska musklerna och förutsättningarna för att göra en bra upprustning. Men det finns självklart också kommuner, bolag och fastighetsägare som har problem, antingen för att man inte har skött sig tidigare eller för att man står inför lokala förutsättningar som är problematiska. Här måste vi självklart fundera på vad vi kan göra för att underlätta.

När det gäller energikraven är det viktigt att ställa frågan hur vi ska stärka incitamenten för att man ska bygga så energisnålt och miljövänligt som möjligt. Då tror jag att vi i första hand ska jobba med generella metoder, med de energikrav vi redan har som nu håller på att vässas ytterligare utifrån bland annat EU-direktiv och det arbete som pågår men också utifrån den generella koldioxidbeskattning vi har. Då kan vi skapa så goda ekonomiska incitament som möjligt för sunda och riktiga investeringar även på energiområdet.

Anf. 83 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag vill egentligen bara tacka för svaret. Centerpartiet välkomnar naturligtvis en diskussion kring den utmaning som nu ligger i att åtgärda de 800 000 bostäderna. Det finns fler frågor i detta: Var ska människor bo under tiden? Vem ska göra jobbet? Har vi den arbetskraft som behövs? Men framför allt: Hur ska vi komma till en situation där de olika aktörerna – fastighetsägarna, de allmännyttiga bostadsföretagen och hyresgästföreningarna – är överens om vilka som ska stå för kostnaderna och hur vinsterna ska fördelas? Säkert har skattefrågan betydelse i detta sammanhang: Hur beskattas bostadsmarknaden? Hur hanterar vi underhållsfonderna skattemässigt?

Vi återkommer i frågan.

Anf. 84 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag vill betona, som sagt, att huvudansvaret ligger på fastighetsägaren. Sedan vet vi att hyressättningssystemet och avtalen med hyresgästerna spelar roll här. Det positiva är att man ser mycket kreativitet när det gäller att hitta olika intrappnings- och avtrappningssystem för den nya hyran, som alltid blir högre efter en upprustning. Där tycker jag att det finns en kreativitet i förhandlingarna där man kommer överens om bra lösningar.

Sedan är det självklart också viktigt att betona att vi måste analysera vad statens roll ska vara för att hjälpa till. Frågeställaren pekar själv på vikten av att vi klarar av resurserna till den nya upprustning som behövs i form av arbetskraft samtidigt som vi ska bygga många nya bostäder, mycket nya vägar, järnvägar och liknande saker.

Jag vill också betona att vi har ett arbete på gång med att försöka se hur vi kan stärka hyresrättens ställning på bostadsmarknaden. Det är också en sak som regeringen har lovat och som vi ska studera närmare i ett utredningsarbete.

Elpriserna

Anf. 85 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! I tisdags hade vi en interpellationsdebatt om elpriserna i Sverige i dag. Det var en ganska hätsk debatt, som höjde temperaturen i kammaren. Bara några dagar efter den debatten kommer energiministern med ett utspel om att en del kunder betalar för höga elpriser.

Elmarknaden är avreglerad, och prissättningen görs så att det är den sista producerade kilowattimmen som bestämmer nivån på priset på elmarknaden. Många i Sverige tycker att avregleringen inte fungerar så bra, och näringsministern gör i dag ett utspel. Är det regeringens inställning, eller är det bara energiministern som gör det här utspelet?

Anf. 86 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att vi alla naturligtvis är överens om att det har varit en ganska kall vinter. Jag tror att samtliga i kammaren skulle kunna vara överens om det. Kalla vintrar genererar också per definition högre elpriser.

Ibland finns det i debatten en förvirring om vad som är priset på el och priset på nät, men det är två helt skilda frågor. Det är viktigt att det råder transparens, och jag tycker att näringsministern har försökt klargöra det. Trots att det har varit kallt i Sverige har eltillförseln i sig fungerat. Vi kan också notera att elpriset under de senare åren har sjunkit från 80 öre till 50 öre per kilowattimme. Men ytterst handlar detta också om konsumentkunskap.

Jag tycker dock att Jasenko Omanovic som representant för det socialdemokratiska partiet inte är mannen att här i kammaren peka finger, med tanke på att hans parti vill stänga kärnkraftverk och därmed pressa upp elpriserna för den enskilde, vanlige medborgaren. Jag tycker att det är viktigt att tala om det, snarare än att veckla in sig i resonemang om hur vi konstruerar prismodeller.

Anf. 87 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Då kan jag upplysa statsrådet om att Socialdemokraterna inte vill stänga kärnkraften innan man har en energikälla som kan ersätta kärnkraften. Det är det första jag kan påpeka.

Det andra är att jag inte har blandat in nätavgiften, som enligt det förslag som ligger kommer att öka priserna med 7 miljarder ytterligare. Folk upplever att det är ett problem. Det är ungefär som om jag skulle gå till OK-macken och tanka etanol i bilen och när jag kommer in och ska be-

tala ska jag betala för 98 oktan därför att det fortfarande produceras 98 oktan. Det är samma sak som gäller på elprismarknaden. Det är alltså kolkraft som ger den sista producerade kilowattimmen, och det är både på sommaren och på vintern. På vintern brukar det också vara olja som ger den sista producerade kilowattimmen.

Det är alltid problem, och det är det som folk upplever. Det är det jag frågar om: Står regeringen bakom energiministerns utspel i dag?

Anf. 88 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Som frågeställaren kanske vet kommer jag från Skåne, från Malmö, och jag vet att Barsebäck inte stängdes av tomtar och troll utan av en socialdemokratisk regering. Så är det. Den saken måste vi klara ut först. Med en socialdemokratisk energipolitik som innebär fler stängda kärnkraftverk kommer vi att få fler och dyrare elpriser i detta land.

Sedan kan det vara värt att lägga märke till att den jämförelse som frågeställaren gör inte heller håller riktigt. Åren 1996–2008 sjönk nätavgifterna, men det berodde också på att det gjordes färre investeringar under den perioden. Investeringar i elnätet är helt nödvändiga för att vi ska kunna bibehålla en hög kvalitet när det gäller eltillförseln i detta land. Och när priserna nu går upp i höjden igen beror det på att dessa investeringar görs.

Nu kommer regeringen att titta på värderingen av näten och titta på avskrivningarna, och det arbetet gör näringsministern. Vi har fullt förtroende för att den processen kommer att utlöpa väl från regeringens sida. Men ingen här inne ska påstå att en socialdemokratisk kärnkraftsfientlig politik ger billigare elpriser.

Halal- och kosherslakt

Anf. 89 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! I ett möte med bland andra Mahmoud Aldebe nyligen – i början på december, om jag inte missminner mig – ska civilminister Stefan Attefall ha sagt följande: När det gäller halal- och kosherslakt tar jag gärna ett samtal för att hitta en lösning. Jag tror att det är för enkelt att göra detta enbart till en djurrättsfråga.

Jag menar dock att det är så enkelt att det är en djurrättsfråga. Låt mig klargöra min åsikt: Halal- och kosherslakt är vidriga slaktmetoder. Halal-slakt innebär till exempel att man skär halsen av djuret och sedan låter det förblöda till döds, detta samtidigt som djuret är vänt mot Mecka.

Min fråga till Stefan Attefall är om han bedömer att regeringen är beredd att öppna upp för vad jag anser vara klockrent djurplågeri, det vill säga religiös slakt i form av halal- och kosherslakt.

Anf. 90 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag förde resonemanget utifrån att det framfördes synpunkter på hur de här sakerna fungerar i Sverige, och jag sade bara att jag är öppen för att titta närmare på hur man kan underlätta att förena de religiösa traditioner som finns bland exempelvis judar och muslimer och svensk lagstiftning.

Jag har också försökt sätta mig in i frågan lite mer och vet att vi har en tydlig och bra djurskyddslagstiftning. Jag tror att det inom ramen för den, som värnar om djurens rättigheter, går att se om man kan göra smärre saker under tiden för att underlätta. Men i grund och botten måste vi självklart ha en lagstiftning som värnar om djurens rättigheter och hitta en bra balans med de traditioner som finns. Det är helt självklart att vi inte ska plåga djur i Sverige.

Anf. 91 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag vill verkligen tacka för svaret. Jag hade dock önskat att Stefan Attefall hade varit tydligare.

När man läser vad som är sagt och följer de diskussioner som pågår ute i Europa ser man hur land efter land har öppnat upp för just religiöst djurplågeri. Man säger till exempel att det ska kunna vara någon form av bedövning före, men det innebär ändå att man skär halsen av ett levande djur.

Jag vill citera något ytterligare. Stefan Attefall ska också ha sagt följande: Frågan om religiös slakt bör ses i ljuset av religionsfriheten och den fria religionsutövningen.

Jag menar att det är helt fel utgångsläge. Men ska ta det precis för vad det är. Det är en djurrättsfråga. Man ska inte blanda in någon form av religion i sammanhanget.

Jag tycker att det är ganska märkligt att ett land som Sverige, som har mycket att vara stolt över, inte minst vår lagstiftning i frågan, ändå kan tänka sig – det är den känsla jag får när jag läser vad som är sagt – att öppna upp för det jag anser vara religiöst nonsens.

Jag tycker att det är beklagligt om vi skulle vrida tillbaka klockan som jag anser 1 400 år.

Anf. 92 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Citaten tror jag är ryckta ur sitt sammanhang.

Jag har i mina svar i dessa diskussioner pekat på att det gäller att titta på frågorna ur olika synvinklar för att hitta bra lösningar. Självklart ska man hitta lösningar som förhoppningsvis förenar religiösa traditioner med en god djurskyddsordning. Det tror jag att man kan göra. Vi har kommit långt i Sverige, och vi ska fortsätta på den vägen.

Men det gäller också att försöka lösa alla dessa frågor i ett gott samråd med berörda parter och inte skapa konflikter i onödan, vilket man ibland gör i den här diskussionen.

Anf. 93 ANDRE VICE TALMANNEN:

Detta var dagens sista fråga. Jag får tacka de närvarande statsråden och frågeställarna för deras medverkan.

8 § Bordläggning

Prot. 2010/11:53
3 februari

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2010/11:47 En samlad strategi för alkohol-,
narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken

2010/11:So4 av Eva Olofsson m.fl. (V)

2010/11:So5 av Lena Hallengren m.fl. (S)

2010/11:So6 av Margareta Sandstedt och Per Ramhorn (SD)

2010/11:So7 av Agneta Luttröpp m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2010/11:51 Nya lagar om avgasrening och driv-
medel

2010/11:MJ3 av Åsa Romson m.fl. (MP)

med anledning av framst. 2010/11:RRS13 Riksrevisionens styrelses
framställning om kostnadskontrollen i stora väginvesteringar

2010/11:T10 av Stina Bergström m.fl. (MP)

2010/11:T11 av Anders Ygeman m.fl. (S)

med anledning av redog. 2010/11:RRS8 Riksrevisionens styrelses redo-
görelse om förberedelsearbetet i apoteksreformen

2010/11:So2 av Carina Adolfsson Elgestam (S)

2010/11:So3 av Lena Hallengren m.fl. (S)

med anledning av redog. 2010/11:RRS9 Riksrevisionens styrelses redo-
görelse om den nordiska stridsgruppen 2008

2010/11:Fö5 av Mikael Jansson och Richard Jomshof (SD)

2010/11:Fö6 av Håkan Juholt m.fl. (S)

med anledning av redog. 2010/11:RRS11 Riksrevisionens styrelses redo-
görelse om polisens brottsförebyggande arbete

2010/11:Ju9 av Morgan Johansson m.fl. (S)

med anledning av redog. 2010/11:RRS12 Riksrevisionens styrelses redo-
görelse om skatteavtal med andra länder

2010/11:Sk1 av Veronica Palm m.fl. (S)

2010/11:Sk2 av Leif Jakobsson (S)

9 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 3 februari

2010/11:181 Nivån på bostadsbyggandet

av *Maryam Yazdanfar* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2010/11:182 Öppnande av Säpos Stasiarkiv

av *Sven-Olof Sällström* (SD)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:183 Gävleborgs yrkeshögskoleutbildningar

av *Åsa Lindestam* (S)
till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 februari.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 februari

2010/11:276 Redovisning av förnybar energi vid uppvärmning av småhus

av *Jacob Johnson* (V)
till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:277 Innovationssamarbete med företag kopplade till israeliska bosättningar

av *Hans Linde* (V)
till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 februari.

11 § Kammaren åtskildes kl. 15.02.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.33 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Svar på interpellation 2010/11:151 om vårdnadsbidraget	1
Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	1
Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (V).....	2
Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	3
Anf. 4 WIWI-ANNE JOHANSSON (V).....	4
Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	4
Anf. 6 WIWI-ANNE JOHANSSON (V).....	5
Anf. 7 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	6
3 § Svar på interpellation 2010/11:149 om Task Force 3-10	7
Anf. 8 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	7
Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V).....	7
Anf. 10 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	8
Anf. 11 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	9
Anf. 12 JONAS SJÖSTEDT (V).....	10
Anf. 13 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	11
Anf. 14 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	12
Anf. 15 JONAS SJÖSTEDT (V).....	13
Anf. 16 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	13
4 § Svar på interpellation 2010/11:150 om romernas situation	
i Sverige och EU	14
Anf. 17 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	14
Anf. 18 AMINEH KAKABAVEH (V)	16
Anf. 19 BENGT BERG (V)	16
Anf. 20 ROGER HADDAD (FP).....	17
Anf. 21 CARINA HÄGG (S).....	18
Anf. 22 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	19
Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V)	20
Anf. 24 BENGT BERG (V)	21
Anf. 25 ROGER HADDAD (FP).....	22
Anf. 26 CARINA HÄGG (S).....	22
Anf. 27 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	23
Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (V)	24
Anf. 29 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	24
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	25
6 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag	
från Europeiska kommissionen	25
Ajournering.....	26
Återupptagna förhandlingar	26
7 § Frågestund.....	26
Anf. 30 ANDRE VICE TALMANNEN.....	26
<i>Barnfattigdomen.....</i>	<i>26</i>
Anf. 31 ISAK FROM (S)	26
Anf. 32 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	26
Anf. 33 ISAK FROM (S)	27

Anf. 34 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	27
<i>Återtagandeavtalet med Irak</i>	27
Anf. 35 BODIL CEBALLOS (MP)	27
Anf. 36 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	28
Anf. 37 BODIL CEBALLOS (MP)	28
Anf. 38 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	28
<i>Jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting</i>	29
Anf. 39 MATTIAS KARLSSON (SD)	29
Anf. 40 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	29
Anf. 41 MATTIAS KARLSSON (SD)	30
Anf. 42 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	30
<i>Bostadsmiljöpremie</i>	30
Anf. 43 AMINEH KAKABAVEH (V).....	30
Anf. 44 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	31
Anf. 45 AMINEH KAKABAVEH (V).....	31
Anf. 46 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	31
<i>EU-ländernas ansvar för asylsökande</i>	32
Anf. 47 EVA LOHMAN (M).....	32
Anf. 48 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	32
Anf. 49 EVA LOHMAN (M).....	32
<i>Introduktionsklasser</i>	33
Anf. 50 ISMAIL KAMIL (FP).....	33
Anf. 51 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	33
Anf. 52 ISMAIL KAMIL (FP).....	33
Anf. 53 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	33
<i>Planering för gemensamma samlingslokaler</i>	34
Anf. 54 ANNELIE ENOCHSON (KD)	34
Anf. 55 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	34
Anf. 56 ANNELIE ENOCHSON (KD)	35
Anf. 57 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	35
<i>Felaktiga särskoleplaceringar</i>	35
Anf. 58 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	35
Anf. 59 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	36
Anf. 60 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	36
Anf. 61 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP).....	36
<i>Stödet för demokrati i Egypten</i>	37
Anf. 62 CARINA HÄGG (S).....	37
Anf. 63 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	37
Anf. 64 CARINA HÄGG (S).....	38
Anf. 65 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	38
<i>Reparation av tunnlarna i Graversfors</i>	38
Anf. 66 LOTTA FINSTORP (M).....	38
Anf. 67 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	39
Anf. 68 LOTTA FINSTORP (M).....	39
<i>Vitbok om romernas situation i Sverige</i>	39
Anf. 69 ANNA STEELEKARLSTRÖM (FP).....	39
Anf. 70 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP).....	39

Anf. 71 ANNA STEELEKARLSTRÖM (FP)	40	Prot. 2010/11:53
Anf. 72 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	40	3 februari
<i>Parkeringsstillstånd för rörelsehindrade</i>	40	
Anf. 73 AGNETA LUTTROPP (MP)	40	
Anf. 74 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	40	
Anf. 75 AGNETA LUTTROPP (MP)	41	
Anf. 76 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	41	
<i>Stöd till byggande av religiösa samlingslokaler</i>	41	
Anf. 77 CARINA HERRSTEDT (SD)	41	
Anf. 78 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	41	
Anf. 79 CARINA HERRSTEDT (SD)	42	
Anf. 80 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	42	
<i>Upprustning och energieffektivisering av miljonprogrammet</i>	42	
Anf. 81 OLA JOHANSSON (C)	42	
Anf. 82 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	43	
Anf. 83 OLA JOHANSSON (C)	43	
Anf. 84 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	43	
<i>Elpriserna</i>	44	
Anf. 85 JASENKO OMANOVIC (S)	44	
Anf. 86 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	44	
Anf. 87 JASENKO OMANOVIC (S)	44	
Anf. 88 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	45	
<i>Halal- och kosherlakt</i>	45	
Anf. 89 RICHARD JOMSHOF (SD)	45	
Anf. 90 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	45	
Anf. 91 RICHARD JOMSHOF (SD)	46	
Anf. 92 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	46	
Anf. 93 ANDRE VICE TALMANNEN	46	
8 § Bordläggning	47	
9 § Anmälan om interpellationer	47	
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	48	
11 § Kammaren åtskildes kl. 15.02	48	

